

Başvekil millete düşen vazifeleri anlattı

"Muharip ve bitaraf memleketlerdeki nisbetlerden çok fazla yiyeceğimiz vardır ve ilerde de olacaktır,,

"Dışarıdan gelebilecek maddelere pek o kadar bel bağlamamak ve millî iktisadın kaynaklarına dayanmak mevkiindeyiz. Her şeyden önce de ziraatimize güveniyoruz. Asıl Türk köylüsü bu dava uğrunda koşabileceği kudreti gösterecektir. Ana davamız millî korunmadır,,

Ankara 1 (A.A.) — Başvekil Dr. Refik Saydam, bugün saat 20,15'te aşağıdaki konuşmayı yaptı: Aziz yurddaşlarım, Epeyce bir zamandanberi sizinle görüşmek fırsatını bulamamıştım. Bugün buna imkân elverdi. Pazar gününü seçmekten maksadım da uzunca ve rahatça konuşabilmek imkânının her iki taraf için mümkün olmasındadır. Bugün size Türkiye'nin harici politikasından bahsetmiyeceğim. Dünya buhranının başladığı günde takarrür eden ve millî şükra dayanan harici siyasetimiz ilk günkü vasfından ne bir şey kaybetmiş, ne de her hangi ufak bir tebeddül göstermiştir. Ne dedikse, ne karar verdikse gene oradayız. Değişmiş hiç bir şey yoktur. Bugün sizinle iç politikadan ve

bunun da günün harkesçe en önemli görünen olaylarından bahsedeceğim. Millî Korunma kanununda yapılan yeni değişiklikler, Büyük Millet Meclisince kabul edildi. Yarın Resmî gazete ile yayınlanacaktır. Bunun için evvelâ bundan başlayacağım. Dünya buhranının zorlu şartları içinde yürüyen millî hayatın bugünkü ana davalarını ve bu davaların halli uğrunda hükümetimizin aldığı başlıca tedbirleri ve gene bu uğrunda sizlere düşen vazifeleri belirtmek istiyorum. 1939 Eylülünde Avrupada başlayarak gittikçe sirayet ve şümulünü genişleterek Afrika, Asya, Amerika'ya geçmiş ve şimdi hakiki bir dünya yangını haline almıştır. Harp, yalnız harbe girmiş olan mem-

leketlerde tahribat yapmakla kalmıyor, aynı zamanda yer yer ve çeşit çeşit ızdıraplar, yoksulluklar yaratıyor ve bunlara da dalga dalga, memleketten memleketle geçerek bütün insanlığı sarsan muazzam bir buhran haline almış bulunuyor. Bu sebeple hüküm sürmekte olan buhranın sıkıntılarının yalnız harp içinde bulunan milletler değil, derece derece bütün milletler müteessir oluyor. Zamanımızda harp dışında kalmak demek, hiç bir suretle buhrandan ve onun sıkıntılarından uzak olmak demek değildir. Beş kütaya yayılan harbin ve bunun neticesi olarak bütün insanlığı sarsan buhranın seyri ve sonu hakkında şimdiden bir şey söylemek mümkün değildir. Fakat su da gerçektir ki, harp sürüp gittikçe sirayet

ve doğurduğu sıkıntılar çoğalmaktadır. Bu harp dünyanın yalnız siyasi müvazenesini bozmakla kalmadı. İktisadi müvazenesini de altüst etti. Aziz yurddaşlarım, Memleketimizin bugüne kadar harp âfetinden masun kalmış olması, şüphesiz büyük bir nimettir. Bu nimetin yüksek değerini bütün vatandaşların iyice ölçtüklerine şüphem yoktur. Fakat bugünkü yaşayışlarını da ona göre kavrayıp düzenlemelerini istiyorum. Aynı zamanda aziz yurddaşlarımızın bugüne kadar harpten masun kalmış olması, bize büyük yangının hudutlarına gelip dayandığını unutturmamalıdır. Bugün memleketimiz çepeçevre harp yangını ile sarılmış (Devamı sahife 2, sütun 1 de)

BU SABAHKI TELGRAFLAR

Pasifik'te Japon adalarına baskın

Amerikan deniz tayyareleri ve harp gemileri Japon üslerini bombardıman ettiler

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Amerikan deniz tayyareleriyle harp gemileri, Pasifikte Japon mandası altında bulunan ve onlara üs vazifesi gören Marschal adalarına havadan ve denizden şiddetli bir hücum yapmışlar, beş üste bulunan askeri tesisatı, malzeme depolarını, Japon donanmasına mensup ufak deniz merakibini, yerde ve havada birçok tayyareleri tahrip etmişlerdir. Amerikan kuvvetleri bu adaların limanlarında büyük Japon harp gemilerini görmemişlerdir. Bu hücumu iştirak eden Amerikan harp gemilerinden iki, yanlarına düşen bombalardan hafif surette hasara uğramışlardır. 11 Amerikan tayyaresi üslerine dönmüşlerdir.

Nyork radyosu, Pearl Harbour'a Japonların yaptıkları baskına bir mukabele teşkil eden bu hücumu kuvvazörler, muhripler ve en az bir tayyare gemisi iştirak ettiğini ve Amerikanın Pasifikte kuvvetini hissettirmeye başladığını beyan etmiştir. Amerikalılar, Japonlar tarafından işgal edilmiş olan Gilbert adalarını da bombardıman etmişlerdir.

Filipinde Japon askerlerle dolu salapuryalar batırıldı

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Filipinde de Korregider müstahkem adasındaki Amerikan kuvvetleri adaya hücum etmek için Japon askerleri ve mühimmat ile dolu salapuryaları top ateşleriyle batırmışlar, Bataan yarımadasında Japonların mükerrer hücumlarını püskürtmüşlerdir.

Harkof'ta bir suikast

Rus tebliğine göre, Alman karargâhı havaya uçurulmuş

Londra 2 (Radyo saat 7,15 de) — Dün gece yarısı Moskovada nesredilen resmi Rus tebliği: Kıtaatımız, düşman mukavemet merkezlerini kırarak ilerlemeye devam etmişlerdir. Sovyet tebliğine ek hususi tebliğe göre Sovyet cetecileri, Harkofta Alman karargâhının bulunduğu eve girmeye muvaffak olmuşlar ve karargâhı dinamitle havaya uçurmuşlardır. Alman tümen kumandanı general Braun bu suikast neticesinde ölenler arasındadır.

Singapur'a yeni kuvvetler geldi

Muhabirlere göre, Singapur dün sakin bir gün geçirmişti

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Singapur'daki muhabirlere göre Malezya muharebeleri başlangıcındanberi dñ şehir en sakin gününü geçirmiştir. Vichy 2 (A.A.) — O.F.I.: Japonlar, Malayayı Singapur adasından ayıran ve İngilizler tarafından havaya uçurulan seddin önüne varmışlardır. Japon tayyareleri, Singapura taarruzlarına devam etmişler ve 50 bin tonluk doklardan biniri tahrip etmişlerdir. Singapurun cenup batı ve cunu doğu sahillerinin tahliyesi emredilmiştir. Singapura yeni takviye kuvvetleri gelmiştir.

Kantonda Japon bozgunu

Çinliler geri çekilen Japonları takip ediyorlar

Çungking 1 (A.A.) — Dün akşam nesredilen Çin resmi tebliğinde şöyle denilmektedir: Japonlar Vayşu bölgesinde bu şehrin 120 kilometre şarkında beş gündüzenberi devam eden muharebe neticesinde bozguna uğradıktan sonra Kantonda doğru geri çekilmektedirler. Japonlar Vayşunun şimali garbinden bulunan Pokloyu terk etmişlerdir. Çin kitaları Japonları takip etmektedir. Takip Pokloşun garbinden Kanton-Kuvlon şimendifer hattı üzerinde mühim bir şehir olan Şeklung istikametine devam etmektedir. Çin tebliğinde kaydedildiğine göre, şark nehrinin mühim bir limanı olan Vayşudaki Japon hattı perşembe günü garp ve şimal mahallelerinde bütün gün devam eden bir muharebe neticesinde yıkılmıştır. Düşmanı süratle takip eden Çinliler 16 kilometre ilerledikten sonra Poklo önlerinde katar gelmişlerdir. Bundan sonra yapılan muharebelerde Japonlar o kadar ağır kayıplara uğramışlardır ki dñ öğleden sonra Çin taarruzlarına mukavemet edemiyerek çekilmek zorunda kalmışlardır.

Macar Kralı naibi hosta

Budaşteşte Hortinin yerine kimin geçirileceği düşünülüyor

Bern 1 (A.A.) — (Telemondial): Big Alman membandan bildirildiğine göre, dñ Budaşteşte naip Horti'nin istihlâfı meselesi tedkik edilmiştir. Fühakika, söylendiğine göre, naip Horti'nin sihlî vaziyeti etrafındakileri büyük bir endişeye düşürmüştür. Naibin ailesi efradından birinin ve tercihan oğlunun veya Almanlara karşı sempatisi ile tanınmış olan Arşidük Albrecht'in naip Horti'nin yerine getirilmesi düşünülmektedir.

Quisling Norveç Başvekilisi oldu

Berlin 1 (A.A.) — Oslo'dan gönderilen resmi bir Alman telgrafında bildirildiğine göre Quisling Norveç Başvekilisi olmuştur. Bundan evvelki Başvekil Azant istifa etmiştir.

Bursa ve Hatay valilikleri

Bursaya B. Fazlı Güleç, Hataya da Şefik Soyer tayin edildiler

Ankara 1 (Telefonla) — Bursa valiliğine eski İzmir Valisi Fazlı Gülecin tayini tekkarrür etmiştir. Hatay valiliğine de evvelce bildirildiği gibi eski laşe umum müdürü Şefik Soyer tayin edilmiştir.

Harkof ve Orelde Ruslar püskürtüldü

Almanlar 16, Ruslar da 3 günde 60 yer aldıklarını bildiriyorlar

Berlin 1 (A.A.) — Bu son üç gün içinde Harkofun şark kesiminde mühim Sovyet süvari teşkileri durmadan Alman mevzilerine hücum etmektedirler. Bütün bu hücumlar geri püskürtülmüş ve binden fazla Rus ölüsü yapılmıştır. Bu kesimde bir çok Sovyet esiri alınmış ve mühim miktarda malzeme iğtinam olunmuştur. Berlin 1 (A.A.) — Askeri bir membandan öğrenildiğine göre 28/29 sonkânun gecesi Orellin şimali şarkisinde Alman piyade birlikleri ile mühim Sovyet kitaları arasında mevzil mahiyette şiddetli çarpışmalar olmuştur. Sovyet kitaları birkaç mahalden püskürtülmüştür. Merkez cephesinin başka bir kesiminde Alman kitaları 16 mahallî sağlam bir surette işgal etmişlerdir. Son günlerde Alman topollarının müessir ateşi karşısında Sovyet birlikleri durmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Rumen mevzilerine yapılan hücum

Berlin 1 (A.A.) — D.N.B. ajansına askeri kaynaktan gelen bir habere göre, 30 sonkânunda şafakla beraber Sovyetler Sivastopol önündeki çember cephesinde bulunan Rumen mevzilerine karşı bir hücum teşebbüsünde bulunmuşlardır. Henüz hüküm süren ve müdafaaı çok güçleştiren karanlığa rağmen Sovyetler, Rumen kitaları tarafından püskürtülmüş ve kanlı kayıplara uğramışlardır. Kırımın doğu kesiminde bir Alman piyade tümenin ileri mevzileri bir bölük efradla düşman tarafından yapılan bir ileri hareketini ilk hamlede püskürtmüştür.

3 günde 4900 Alman öldürülmüş

Moskova 1 (A.A.) — Kızıl Yıldız gazetesinin cephedeki muhabiri cenup cephesindeki Sovyet ilerleme hareketinin devam ettiğini bildiriyor: Son 24 saat zarfında 20 meskün mahal daha kurtarılmıştır. Kızıl Yıldız, merkez cephesinde son üç gün zarfında 4900 Alman öldürüldüğünü, 60 mahallin geri alındığını söylemektedir.

Singapur topları karşı sahili dövüyor

Japon kitalarının Johore-Bahru şehrine vardıkları haber veriliyor

Tokyo 1 (A.A.) — Japon umumî karargâhı, Japon kitalarının Johore-Bahru şehrine vardıklarını haber vermektedir. Bu şehir Singapurun karşısındadır. Dar bir kanal ve iki noktasından yıkılmış bir sed, muhacim kuvvetlerle adayı birbirinden ayırmakta olduğu, askeri bir tebliğe bildirilmektedir.

Singapur 1 (A.A.) — İngiliz umumî karargâhının tebliğinde dñ gece topçunun Johore eyaleti cenubundaki düşman muvasala yollarını durmadan topa tuttuğu haber verilmektedir. Düşman tayyareleri son 24 saat zarfında faaliyet sarfetmişler, Singapur müteaddit hücumlar yapmışlar ve dñ 5 avcı tayyaresi kaybetmişlerdir. Bir İngiliz tayyaresi noksandır.

Tokyo 1 (A.A.) — Cepheden gelen yeni haberlere göre, Singapur adası için muharebe başlamıştır. Hızlı Japon kitaları bendin üzerinden adaya doğru ilerlerken tayyare meydanı, kılla, petrol sarnıcı ve mühim muvasala yolları gibi önemli askeri hedefler, tayyarelerle motorlu topçu tarafından bombalanmıştır. Düşman tayyarelerine karşı yapılan müdafaa za'yıdır.

Libyada muharebe yine başladı

İngilizler Maraua'nın şarkında düşmanla harbe tutuştular

Londra 1 (A.A.) — General Archinleck, Rommele karşı yeni bir darbe için kuvvetlerini toplamakla meşguldür. Kendisine yeni zirhli birlikler gelmiş ve yeni mevzilerde yerleşmiştir. Bu arada İngiliz hava kuvvetleri Alman muvasalalarına ağır hücumlar yapmaktadır. Rommel, düşman faaliyetinin kesafeti arttığını söylemiştir.

Kahire 1 (A.A.) — Orta Şark İngiliz umumî karargâhının tebliği: Dün kitalarımız Maraua doğusunda Bingaziden giden yollar üzerinde doğu şimalde doğru ilerleyen düşman kol-larile savaşa tutuşmuşlardır. Avcılarımız Bingazî ve Msus bölgelerinde düşmanın makineli kitalarına hücum etmişlerdir. Bir miktar araba tahrip etmişler ve bir kısmını da hasara uğratmışlardır.

Londra 1 (A.A.) — Düşman kuvvetlerinin Bingazinin takriben 100 kilometre doğusundaki Barce'nin şark ucuna vardıklarına dair olan İtalyan iddiası Londra salâhiyetli mahfillerinde teyid edilmektedir.

Londra 2 (A.A.) — B.B.C.: Orta Akdenizde İngiliz tayyareleri malzeme ile dolu iki mühver vapurunu torpillemişlerdir. En büyüğü batarken görülmüştür.

laşe işleri

Vilâyetlerdeki iâşe teşekkülleri imkân nisbetinde genişletilmektedir

Ankara 1 (Telefonla) — Millî Korunma kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkındaki lâihanın Büyük Millet Meclisi tarafından kabulü üzerine tatbikatta sürat ve kolaylık temini bakımından âlakadar Vekâletlerce hazırlıklara başlanmıştır. Laşe müstesarlığı da kanunun tatbikatı etrafında teşkilâta direktifler hazırlanmaktadır. Bilhassa vurgunculara karşı amansız bir mücadele açılmaktadır. Diğer taraftan vilâyetlerdeki iâşe teşekkülleri de imkân nisbetinde genişletilmektedir. Bunlar valiliklerle işbirliği halinde çalışmakla beraber doğrudan doğruya vilâyetlere değil Ticaret Vekâleti laşe müstesarlığına bağlı olacaktır. İstanbul laşe teşkilât kadrosu da tamamlanmak üzeredir.

Japonya, Çin tekliflerini bekliyor

Tokyo, sulh teklifinde bulunmak teşebbüsünü üzerine almayacak

Tokyo 1 (A.A.) — Çin ihtilâfını hal etmek için alman tedbirleri hakkında bütçe encümeninde beyanatta bulunan Hariciye Nazırı Togo, Çang Kay Şekin «Fena rüya» şından uyanır uyanmaz Japonya'nın Çungkingin sulh tekliflerini tedkike hazır olduğunu bildirmiştir.

Fakat, demistir, Japonya sulh tekliflerinde bulunmak ınsiyatifi üzerine almağa mütemayil değildir. Bu münasebette Togo, Hong Kongda Çungking rejimini idare eden bir çok Çin ricâlinin esir edildiğini ve bunlara iyi muamele yapıldığını teyid etmiştir.

Kasap havası !..

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Başvekil millete düşen vazifeleri anlattı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)
bulunmaktadır. Bu gerçeği bütün vatandaşların daima göz önünde tutmaları ve onun şart koştuğu anlayışı ve uyanıklığı göstermeleri lazımdır. Bundan başka yurdumuzun harp musibetinden masun kalması, bizim bu harbin doğurduğu sıkıntılardan uzak olacağımız zihniyetine de yer vermemelidir. Filvaki güzel yurdumuz harp dışındadır. Fakat cihan buhranının içindedir ve bu buhranın tesirleri altındadır. İki buçuk yıldan beri hudutlarımızın dışında sürüp gitmekte olan harbin yarattığı sıkıntıları biz de çekiyoruz. Ve gün geçtikçe memleketimizde bu sıkıntılardan daha ziyade artacağını da biliyoruz. Bu vakı- bütün vatandaşların yaşayış isteklerinin, yaşayış iddialarının hudutlarını açık olarak çizmeleri için birinci şarttır. Bu sebeple hudutlarımızda harp olmaması, bizim normal yani 1939 senesindeki gibi yaşamamızı icap ettireceği hakkındaki düşüncemizin yalnız hatalı değil belki çok fena ve zararlı olduğunu yurdtaşlarına hatırlatmak vazifemdir.

Ana dâvamız millî korunmadır

Sayın yurdtaşlarım,
Ne zaman, nerede ve nasıl biteceği belli olmayan bu cihan harbi karşısında ve onun yarattığı buhran içinde bizim değişmez ana dâvamız millî korunmadır. Burada millî korunmayı en geniş manasile alıyorum. Bizim millî korunma dâvamız bir yandan hudutlarımızın dışından gelecek her çeşit tehlikeye karşı aziz yurdumuzu, istiklâlimizi korumak, öte yandan da dünya buhranının doğurduğu sıkıntıları zamanında karşılamak ve böylece millî varlığımızı yıpranmadan sapaşalamak, yaşatmak ve yürütmektir. Millî korunma dâvamızı mutlaka eksiksiz ve pürüzsüz olarak gerçekleştirebilmek için bütün varlığımızı bu dâvanın uğrunda harekete getirmek ve bu dâvanın emriye vermek zorundayız. Bu da bizim millette feragatin ve fedakârlığın son haddini göze almanız demektir. Bu icabın her tabakada bütün vatandaşların şuurlarına, vicatlarına sinmesini zarurî görüyorum. Ferdî rahatin millî korunma davası önünde hiç bir kıymeti bulunmadığını dîmağlarımızda yerleştirmiş mecburiyetindeyiz. Türk milleti, tarihinde böyle fevkalâde zamanların, fevkalâde zaruretlerini çok kere duymuş ve zamanında kavramıştır. Bugün de bütün milletimizin tarihi bir sezişle bu zarureti ta vicdanının içinde duyacağından şüphe etmiyoruz. Milletin bütün kudretini yurdu millî müdafaa ve iktisad bakımından kuvvetlendirmek gayesine tevcih etmek maksadile 1940 senesi başında tatbik mevkiine konulan Millî Korunma kanunu ile hükûmete fevkalâde salâhiyetler verilmiştir. Çünkü harp şartları altında istenilen neticeleri normal zamanlardaki tedbirlerle temine hiç bir memleketin imkân görülmemiştir. Bu kanun, 10 aylık bir tecrübeden sonra 1940 sonlarına doğru yeni ihtiyaçlara göre tadil edilmiştir. Halbuki cihanın bugünkü durumu dîne nazaran daha karışık ve karanlık olmuştur. Ve her gün biraz daha daralmakta ve zorlaşmaktadır. Bu durumla müvazî olarak yurdumuzun da iktisadî şartları değişmiş, istislahî, istiklâlî, itihâlâtı ve ihracatı günün icaplarına göre, düzenlemeğe lüzum hasıl olmuştur.

Millî korunma kanununda yapılan bu yeni tedbirlerin istihdaf ettiği gayeler, vatandaşlarımızın iyice anlamalarını istiyorum. Bu gayelerde istihlafatı artırmak ihtilâfâtını ve ihracatımızı dünya şartlarına ve kendi ihtiyaçlarımıza göre düzenlemek gerek harîçten gelen ve gerek dahilden istihlaf edilmiş maddelerin millet fertleri arasındaki dağılımı adaleti temin etmek ve bilhassa fırsattan istifade ederek halkın zararına menfaat temin etmek isteyenlere hayat hakkı vermemektir. Bu kanuna dayanarak aldığımız bütün kararlar, en esaslı gaye ve maksadımız yurdumuzun müdafaa kudretini ve kaynaklarını arttırmakla beraber bugünkü şartların icap ettirdiği fedakârlıkların millet fertleri arasında adilâne bir tarzda takdimini temin etmektir. Bu prensipler hükûmet her kararında ve tedbirinde takip etmektedir ve edecektir.

Önemli tecrübeler

Çünkü bugünkü mîcadelede milletler ya bütün fertleriyle varolacak kalacak yahut da hep beraber yok olacaktır.

milletin umumî iktisadî durumu bozulursa ne biriktirilmiş servetlerin ve ne de iddihar edilmiş eşyanın faydası olmadığını iki senelik harbin dış memleketlerdeki önemli tecrübeleri isbat etmiş bulunuyor.

Millî korunma kanunundaki yeni tedbirler, hükûmete bazı yeni salâhiyetler vermektedir. Bu salâhiyetlerle ziraat ve sanai istihlafatının artırılmasını temin edeceğimiz ve biraz evvel arzettığımız esaslı prensipler daha kolaylıkla tatbik edeceğimiz umuyorum. Kanun hükûmetin el koymak ve bazı maddelerin biriktirilmesini yasak etmek salâhiyetlerini genişlettiği gibi, lüzumu halinde ev, mağaza, ticaret-hane, depo, dükkân, anbar, samanlık vesair her türlü mal konulabilen yerlerde arama yapmak salâhiyetini de hükûmete vermiştir. Pek iyi bilirsiniz ki, millî korunma dâvamızın maddî destekleri, millî kaynaklarımız ve millî kuvvetlerimizdir. Bu dâvanın başarılabilmesi için her şeyden evvel bu kuvvetlerin harekete geçmesi ve bu kaynakların işletilmesi gerekmektedir.

Dünya münakahe yollarının kesildiği ve milletlerarası mîbadelenin tıkanmış olduğu sırada millî korunma dâvamının mutlaka gerçekleştirilmesi için Türk milleti her şeyden evvel millî iktisadile ihtiyaclarının mümkün olanlarını temin etmek mecburiyetindedir. Bu itibarla millî iktisadın her alanında bütün vatandaşların var olan imkânları son haddine kadar işletmek emriye zarureti vardır. Millî korunmanın gerek dışarıya karşı gerek içerde maddî temellerini yaratmak için başlıca işlerimizi tedarîk ve istihlaf taşıma ve dağıtma, sonra da istihlaf alanlarına şâmil bulunmaktır.

Millî iktisad ve Türk köylüsü

Millî iktisadın yetmediği ihtiyaç maddelerinin hudutlarımızın dışından getirilebilmesi için hükûmetimizin bütün imkânlarını faydalanmaya basvurduğunu belirtmek isterim. Fakat evvelce de işaret ettiğim gibi, bugün milletler arası münakaheleleri kesilmiş ve milletin millette mîbadele tahminlerin fevkinde zorlanmışır. Bu sebeple dışardan gelebilecek maddelere pek o kadar bel bağlamak ve bunların azlığına ve hattâ yokluğuna bilerek katlanmak mecburiyetindeyiz. O halde bugünün şartları içinde millî korunma dâvamının istediği vasıtaları ve malzemeyi yaratmada hemen hemen tamamen millî iktisadın kaynaklarına dayanmak mevkilinde bulunduğumuzu açıkça söylemeğe bir borç bilirim.

Millî iktisadın istihlaf kaynakları arasında ve hiç şüphesiz başta geleni ziraattır. Onun için şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da istihlaf işlerimizde her şeyden önce ziraatimize güveniyoruz. Türk devletinin, Türk köylüsünün kendine temel saydığı tekrar etmeğe lüzum yoktur sanırım. Bugünün millî korunma davası da her şeyden önce bu temele dayanmaktadır. Şimdiye kadar geçen harp yılları içinde Türk köylüsünün millî korunma dâvasında anlayışını burada överek anmak isterim. Fakat asıl bundan sonra asıl Türk köylüsü bu dava uğrunda koşabilecek kudreti gösterecektir.

Neler ekmeliyiz

Bu yılın kışık ekim, dar şartlara ve mahdud imkânlarla rağmen bizi sevindirecek mertebededir. Kışık ekimin eksiklerini yazlık ekim gayretlerimizle kapayacağımızdan şüphe etmiyoruz.

Yazlık zeriyaat arasında birinci plandadır mısır, darı ve patates ekimine, bunun yanında da fasulye, mercimek, nohut gibi yiyecek maddeleri zeriyaatı ehemmiyet veriyoruz. Gerek mısır, darı, patates gibi asıl yiyecek maddelerinin, gerek fasulye, mercimek, nohut ve emsali kuru sebzelerin yetiştirilmesi için memleketimizin geniş parçalarında iklim ve toprak şartları çok elverişlidir. Türk köylüsünden tabiatın bu feyzinden milletin zaruretlerini ve kendi menfaatlerini göz önünde tutarak imkânların son hududuna kadar faydalanmağı düşünmesini ve bunu başarmasını istiyorum.

Tohumluk dağıtımı

Köylü yurdtaşlarım, şimdi sizinle konuşuyorum, Türk köylüsünün yazlık ekim gayretlerini desteklemek için hükûmetimiz elinden gelen imkânları ve vasıtaları kullanmak karardır. Mısır, darı ve patates gibi yazlık mahsullerin tohumluklarını, Toprak Mahsulleri Ofisi ve Ya Ziraat bankası elle tedarik edilecek gıfıye avansı olarak dağıtılması, bu kararın içinde bulunmaktadır. Dağıtılan ve ekilen bu tohumlardan alınacak mahsulün tohumluk ve ihtiyaç fazlası devletçe satın alınacaktır. Bunun için tohum dağıtma sırasında tohum verilerden pul ve her nevi resimden muaf yalnız ihtiyaç heyec-

cektir. Bu beyannameler fahi komisyonlarda veya ekim komisyonlarında toplanacak ve tamamlandıktan sonra mahsulün satın alınması için Toprak Mahsulleri Ofisi teğlâtına devrolunarak tohum alan müstahsilin karşılığı mahsul istenecektir. Mahsul alınırken tohum avansı elde edilecektir. Bu mahsuller, Toprak Mahsulleri Ofisinde her köyün bağlı bulunduğu en yakın kaza merkez ve ya istasyon, iskole veya pazar mahallerinde satın alınacaktır.

Diğer taraftan 941 yılı mahsulünde bu yıl içinde Toprak Mahsulleri Ofisine satılan mahsulden fazla olarak 942 yılında mahsul getirecekleri aradaki fark için fiatın yüzde 20 si nisbetinde bir prim verilecektir. Bundan ayrı olarak da patates ekimi için her dönüm başına iki lira prim ödenmektedir. Sonra Ziraat bankasınca mısır, darı ve patates ziraatı için fazla ekim yapacaklara, bankaya olan borçları nazara alınmadan munzam istihlaf kredisi verilecek ve bu mahsulün satın alınmasında mahsup edilecektir.

Hükûmetimiz köylünün fazla istihlaf gayretlerinin layıkile karşılabilmesi için elde edeceği fazla maddelerine değer fiat vermek azmindedir. Onun içindir ki son defa fiatların yükseltilmesinden evvel 941 mahsul yılında istihlaf ettikleri buğday, çavdar, arpa, yulaf, mahlut ve mısırlar, Toprak Mahsulleri Ofisine teslim etmiş olanlara da kilo başına iki kuruş ödenmesi kararlaştırılmış bulunmaktadır ve bu suretle fiat yükselişinin mühim bir kısmı feride doğru temil ve vaktinde devlete satış yapmış olanların hakkı mall imkânlarımız derecesinde gözetilmektedir.

Hükûmet, Türk çiftçisi, karar verdiği ve düşündüğü bu tedbirlerle sizden bütün iş kuvvetlerinizi tam şekilde kullanmanızı ve yurd topraklarını imkân hudutlarına kadar ekmenizi istiyor ve bekliyor.

Sanayimiz

Genç sanayimizin bugünkü müşkül şartları içinde masnet ihtiyacını tamamen kapayamayacağımızı biliyoruz. Fakat istihlaf nisbetini arttırmak suretile günün ihtiyacına nisbeten cevap verecek hale gelmesine de uzun zamandanberi çalışıyoruz. Burada devlet elindekileri hususî sermayelere istinat eden fabrikalar arasında da hiçbir fark gözetmiyorum. Bugün bunların hepsi yalnız bir sermayenin faiz ve resümlerine cevap verecek şekilde değil, millî müdafaa ve halk ihtiyacını karşılayacak surette çalışmak için devletten her yardımı görecektir. Bütün bunlara rağmen yerli sanayimizi, her çeşit ihtiyacı karşılayamazsa vatandaşlarımız iyi bir anlayışla mahrumiyete katlanmaları zaruretinin benimsenmesini hiç hatırdan çıkarmamalıdır. Hülâsa istihlaf işlerinde hükûmetimiz millî korunma dâvamının emrettiği yönde ve yolda bütün kuvvetleri harekete getirmiş, en ufak imkânları bile gerçekleştirmiş göze almış bulunuyor.

Türk milletin de bu uğrunda ferd ve toptan kendilerine düşen baskırmaları, bizi kati muvaffakiyete ulaştıracaktır. Hiç umutmayalım ki yoklukları ancak istihlaf kudretimiz ve onun yüksek başarıları ile karşılayabiliriz.

Yiyeceğimiz vardır

Sayın yurdtaşlarım, Millî Seftimizde yangınlar içinde inleyen Avrupa ve Asya kıtalarının bitişik noktasında sulh ve sükûn yurdu olarak vasıflandığı vatandaşlarımızın rahatını bozmak istidadi gösteren bazı hareketlere tesadüf ettiğimizde de esefle söylemek mecburiyetindeyim. Son bir aydanberi muhtelif büyük şehirlerden başlayarak şimdiye kadar sakın ve rahat bir şekilde içinde yaşadığı hayatın içlerini bilerek ve bunlara uyarak yaşayan diğer şehirlerde doğru sırayet eden ruhl bir haleli Türk vatandaşlarımızın gözleri önünde canlandırmağı istiyorum.

Evvelâ şurtasını kesin olarak söyleyeyim ki vatandaşlarımız herkesin ihtiyaçlarını bugünkü dünya şartlarının verdiği imkânlar dairesinde ve muharip ve bîtaraf birçok memleketlerdeki nisbetlerden çok fazla olarak karşılayacak kadar yiyeceğimiz vardır ve ileride de olacaktır. Bu böyle olduğu halde bazı yerlerde ekmenken ve undan başlayan ve sanki yarın hiç bir şey kalmıyacakmış gibi toplama ve saklama şeklinde âdetâ ruhl bir hastalık manzarası gösteren bir telaş görünüyor. Bazı şehirlerde evvelâ ekmeğe karşı gösterilen hücum karnesinin tatbiki üzerine durdu. Fakat istihlafatını değiştirerek sekere veveceh etti. Memleket seker istihlafatı normal ihtiyaçları karşılayacak miktarda olduğu halde toplama ve saklamaları başladı ve nihayet seker istihlafatı azaltmak için fiatı yükseltmek ve satış tahdit etmek mecburiyeti hasıl oldu. Şimdi de bazı yerlerde kibrît ve bazı inhisar maddeler-

Harp vaziyeti Japonlar Singapura nasıl saldıracaklar

Libya'da Mihver kuvvetleri yeniden ilerlemeğe başladılar, Almanlar Rus taarruzlarını püskürttüklerini bildiriyorlar

Pasifik cephesinde İngilizlerin Malezya yarımadasından tamamen çekilmeleri ile Singapur muharebesi fiilen başlamış oluyor. Japonlar Singapur müstahkem mevkiinden ayrıran mâni, azami 1,5 kilometre genişliğinde dar bir deniz kanalından ibaret. İngilizler Singapura çekilirken adayı karaya bağlayan köprü ve sadi havaya uçurmağı ihmal etmemişlerdir. İki taraf kuvvetleri, şimdi karşı karşıya iki sahilde mevzi almış bulunuyorlar.

Singapur karşı nihaî hücumun başlaması için biraz beklemek lâzımdır. Çünkü Singapur gibi dünyanın en müstahkem addedilen bir kalesine taarruz etmek için hazırlık, hem de büyük hazırlık lâzımdır. Bu hazırlık da istinkörî olamaz, zamanla mütevakıftır.

Şimdi asıl merakı olan mucip olan nokta, Japonların Singapur ele geçirmek için karşı sahilinden taarruz edecekler, yoksa, büyük zayıflığa uğramamak için adayı kusatarak açlıkla ve hava hücumlarıyla teslim olmağa zorlamak şikâmi mı tercih edilecektir.

Singapur gibi, senelerdenberi böyle bir ihtimale karşı hazırlanmış bir kale muhasara ile düşürülemez. Bu itibarla fikrimizce Japonlar, Singapur ağır zayıflığa göze alarak hücumla düşürmeğe çalışacaklardır. Japonlar Müttefikler Pasifikte kuvvetlenmeden evvel müstakbel harekâta faydalı olabilecek üsleri birer birer ele geçirmek tabiyetini tatbik ettikleri cihetle, Singapur karşı da aynı şekilde hareket edeceklerdir. Yalnız şu var ki, Singapur, Japonların şimdiki kadar ele geçirdikleri üslerle benzeridir. Bu adacığın her karşı toprağı, tahkim edilmiş, 40 - 50 kilometre kadar uzaklara gülle savuran dünyanın en büyük toparyile teçhiz edilmiştir. Japon donanması, karşı sahilinden yapılacak taarruzu desteklemek için adanın civarına da sokulamaz. Her halde Singapur muharebesi, tarihin kaydettiği en kanlı ve çetin savaşlardan biri olacaktır.

Japonların Borneoda harekâtı inkişaf halinde. Felemenk Borneosunun merkezi Pontiki şehri ve yine bu büyük ada civarında mühim bir merkez üssü olan bir adayı ele geçirmişlerdir.

Birmanya cephesinde İngilizler, Hind Okyanusu sahillerinde bulunan Mouleyn şehri tahliye etmişler ve Saluen ırmağının batı kıyısına landırmak ve devletin kasunlarına ve kararlarına uyan vatandaşların gözü önünde teşhir ve bu suretle maddeten olduğu kadar manen de tecziye etmek vazifemizdir.

Altın meselesi
Sayın yurdtaşlarım,
Bu arada size biraz da altından bahsedeyim: Bugün altın dünyanın her tarafında mübadele vasıtası olmaktan çıkarak mal halinde kalmıştır. Biz de altına bir nevi mal nazariye bakıyoruz. Onun içindir ki alım satımına müdahale etmiyoruz. Ancak bir kaç spekülâtörün halkımızı altın satın almağa teşvik için bazı asılsız haberler içaa etmek, altın borsada kayıtlı imiş gibi göstermek ve altın için istedikleri yüksek fiatlarla borsada takarrür etmiş resmi fiatlar süsünü vermek yolundaki faaliyetleri gözümüzden kaçmıyor. Yaptığımız tedkikat, altın için istenilen fiatların bu bir kaç spekülâtör tarafından suni olarak yükseltilmiş hakikatten uzak fiatlar olduğunu göstermiştir. Esasen memleketimize harîçten külliyyetli miktarda altın gelmekte olduğu da göz önüne alınarak olursa piyasamızda altının dünyaya serbes altın piyasasındaki fiatlarla kat kat fazla olması için sebep bulunmadığı kendiliğinden anlaşılır. Binaenaleyh bütün dünyada olduğu gibi altına mal nazariye bakılmakta devam edilecek, bu madde için memleketin iktisadî nizamına derbe vuranları ve bunu bir şeriyi görüştürme ile örmek isteyenleri millî korunma kanunun-

Toplama ve saklamağa meydan verilmeyecek

Bazılarının tabii ve belki de kur-nazca sayılan bu toplama ve saklama hareketlerinin hakiki mahiyetini ve tesirlerini her vatandaşın sarahaten bilmesi lâzım olduğu kanaatindeyim. Bütün bu hareketler, millî tesanüdü ve binnetice yurdu müdafaa kudretini azaltan ve bunu baltalayan şeylerdir. Satın alma kabiliyeti yüksek olan vatandaşların yanlış hareketleri günlük ihtiyaçlarını tedarik zorunda olan hemşehrilerince çok iztirap verebilir ve vermektedir. Bu sebeptendir ki, millî korunma kanununda yeni yapılan tedbirlerle hükûmetin herhangi bir maddenin tesbit edilecek şahsî ihtiyaçları üstünde biriktirilmesini ve tacir olmayanların herhangi bir maddeyi ticaret kasdile stok yapmalarını menetmeğe dair olan salâhiyetleri genişletilmiş ve tasrih edilmiştir. Memleketin müdafaa kudretini korumak ve millî birliği bozmamak maksadile icabında bu salâhiyetlerin kullanılacağını ve başka yurdtaşları kendi lehlerin lüzumlu maddelerden mahrum edenlerden bu maddeleri almak gibi bir tedbire müracaat olunacağını hatırlatmak isterim. Çünkü memleketle yalnız kazanmak hirsının hüküm sürmesine ne rejimiz ve ne de bugün mesuliyet mevkiinde olanlar göz yumamaz. Şahsî menfaatleri için memleketin iktisadî nizamına derbe vuranları ve bunu bir şeriyi görüştürme ile örmek isteyenleri millî korunma kanunun-

Harp tebliğleri

Alman tebliği

Berlin 1 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:
Şarkta muharebeler değişik şekillerde devam etmektedir. Şiddetli kar fırtınalarına rağmen yapılan taarruzlar neticesinde kıtalarımız mevzî muvaffakiyetler elde etmişler ve düşmanı pek ağır kayıplara uğratmışlardır. Düşmandan yeniden birçok tanklar ve toplar alınmıştır.

İngiliz sularında gece gündüz münferid gemilere ve kafilelere taarruz eden tayyarelerimiz birli olukça mühim bir tonajda olmak üzere 5 şebli hasara uğratmışlardır. Bu şeblerden ikisinin tamamile tahrip edilmiş olması muhtemeldir.

Alçaktan uçmak suretile faaliyetlerde bulunan başka muharebe tayyarelerimiz gündüz atıkları bombalarla iskoynan şark sahilinde bir limanın laşe tesislerinde yangın çıkarmışlar ve gece İngiliz adasının cenup ve cenubu şark kısmında askeri tesisleri bombardıman etmişlerdir.

Şimali Afrika'da yeniden muvaffakiyetli hareketler yapılmıştır.

Malta adasından Luka hava meydanına kaydedilen tam isabetler neticesinde yerde bulunan düşman tayyarelerinin büyük bir kısmı tahrip edilmiştir. Garpte işgal altında bulunan toprakların sahil bölgesine İngiliz tayyareleri tarafından yapılan taarruz tegebbsileri esnasında düşman 2 tayyare kaybetmiştir.

21 den 30 kânuna kadar İngiliz hava kuvvetleri on beş Akdenizde ve Şimali Afrika'da olmak üzere 38 tayyare kaybetmişlerdir. Aynı müddet içinde Alman hava kuvvetleri İngiltere'ye karşı hareketlerinde 18 tayyare kaybetmişlerdir.

Borneo'nun merkezi Japonlarda

Japon tayyareleri Yeni Gineye hücum ettiler

Tokyo 1 (A.A.) — İmparatorluk umumî karargâhının bildirdiğine göre, Japon kıtaları Borneo'dan Hollanda alt kısmının merkezi olan Pontinaki işgal etmişlerdir.

Yeni Gineye hava hücumları

Sidney 1 (A.A.) — Avustralya Harbiye Nazırı Francis Forde 11 Japon tayyaresinin dün öğle üzeri yeni Gine'de Dulolo ve Halamanaya taarruz ettiklerini bildirmiştir.

Luzona Japonlar asker çıkarıyorlar

Vaşington 1 (A.A.) — Luzon adasına Japon takviye kıtaları gelmeğe devam ettiği Harbiye Nezaretinin tebliğinde kaydedilmektedir.

Fransız sahillerine hava akınları

Londra 1 (A.A.) — Hava Nezaretinin tebliğinde, İngiliz bombardıman tayyarelerinin cumartesi ve pazar gecesi Brest, Le Havre ve Saint - Nazaire doklarına taarruz ettikleri kaydedilmektedir. 4 İngiliz tayyaresi dönmüştür.

gibi göstermek ve altın için istedikleri fiatları borsada takarrür etmiş resmi fiatlar olarak ileri sürmek gibi hareketlerine müsaade edilmeyecektir. Bu münasebetle altın fiatını yükseltmek için yayılan asılsız haberlere inanmamaları ve spekülâtörlerin lehine ve kendi zararlarına yüksek fiatlarla altın satın almamalarını sayın halkımıza tavsiye ederim.

İş birliği

Sayın yurdtaşlarım,
Milletimizin hükûmetle şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da işbirliği ve elbirliği sayesinde istihlafatı artıracacağımıza, ihtiyaçlarımızı imkân derecesinde karşılayabileceğimize ve her şeyden üstün olarak müdafaa kuvveti ve kitadî kudreti yüksek bir memleket olarak kalacağımıza kani bulunuyoruz.

Sağlam yürekli, sağlam ahlâklı birbirine inanır, birbirine güvenir vatandaşlarımız en üstü çıkaralım. Memleketin içi ve dışı siyasatinde sizin bilmediğiniz hiç bir hareket yapılamaz. Hükûmetiniz tatlı, acı hiç bir hakikatı sizden gizlemez. Siz, halk idarenizin bu tabiatlarına inanırsanız, dışardan, içerden, açık veya sinsi sokulup yayılan zehirli fikirlerle ve havadislere karşı kaya gibi dayanırsınız. Bütün kuvvetlerinizi, hele manevî ve ahlâkî kuvvetlerinizi birbirimize ekleyip artıracak zamanıdır. Bu cihan yangınından elbirliğe, şerefimize ve kudretimize ulaşmak için birliktir ve şerefimize ve kudretimize ulaşmak için birliktir ve şerefimize ve kudretimize ulaşmak için birliktir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Kadın mahpuslar
arasında...

Gezdiğim Anadolu kasabalarından birinde bir Don Juan'la tanıştım. Uzun boylu, yakışıklı, ince bir delikanlı. Resmi ve hususi liselerin son sınıflarında maarif programlarıyla bir hayli sinmiş, sinavlanmış. Uyuşmanın katı imkânsızlığı anlaşılınca, o da:

— Eh... diye hükmünü vermiş. — Hedefe ulaşmak için mutlaka herkesin geçtiği şoseleri takip etmek gerekmez a... Bazan kestirmeyi kestiren, menzile daha çabuk bile varır... Haydi gayret...

Ve hayata atılmış. Serde böyle bir elfese, üstelik de gençlik, yakışıklılık, cerbeze de olunca Don Juan'lık fasilları başlamış. Bahusus ki, şairlik de caba...

İşte bazı mısraları:

Bilinmez cilyedir esrarı aşkın
Aşık bazı söyler bazı söylemez
Her zaman gül vermez gülzârı aşkın
Aşık bazı söyler bazı söylemez

Aşkın haline yürek dayanmaz
Aşık bazı söyler bazı söylemez
Her zaman gönülde neşe uyanmaz
Aşık bazı söyler bazı söylemez

Ezelden aşıkım bir nazlı güle
Gönül harap olmuş bin mihnet ile
Daim figan etmez bülbüller bile
Aşık bazı söyler bazı söylemez

«Ben ne ettim, sen ne fehmettin...»

Tabii, bu şürlere ilham perisi olanlar yanıp tutuşuyor. Hatta içlerinde bir bayan, geçenlerde rakibesine:

— Vay! Sen, benim sevgiliye ne bakıyorsun? diye haykırması.

«Baktındı!», «bakmadımdı!» derken iş ağır kavgası, penceyi vurmak, saçları yolkak faslına çevrilmiş...

Cürmü meşhud... Mahkeme... Ve üç gün hapis...

Genç dostum bana:

— Kadınlar hapishanesini görürseniz bir mevzu çıkar... Beraber gidelim... Benim uğrumda böyle bir felakete uğruyan bayana bazı hediyeler götürceğim... Dün akşam, üstüne kapı kapanınca, zavalılık ağlamağa başladı... İçime dokundu! dedi.

Yiyecekti, yiyecekti; öteberi tedariklendik. Kasabanın dışına doğru yollandık.

Burasının öyle dikikati celbedici yer olduğunu isbat için bin bir şahid lazımdı. Ahsap bir kapı. Anahtar yerinde kilitli bir zincir sarkıyor. Tepedeki: «Kadınlar hapishanesi» diye yazılı. Duvarın, daha doğrusu duvarın üstünde kulübe gibi bir yer varmış. İçinde de süngüleri bir jandarma duruyormuş. Bunu neden sonra farkettim.

Arıadas, komşu kapısı çalarcasına, yumrukle kanada pat pat vurdu. Ebe hanım kılıklı, güler yüzlü bir hatun belirdi:

— Ne var?..»

«Anca» yı görmek istediğimizi söyleyince:

— Siz «u kavağın ötesinde durun... Nizam öyle... diye, sokağın ağacını gösterdi.

Sonra içeriye «Filanca!!! Huuu...» diye seslendi.

İçine eski keresteler yığılmış dar, dehliz, deminki tahta kapının öte tarafında açılmıştı. Buradan, hayli iyi giyimmiş, hayli güzel, 17 - 18 yaşlarında bir küçük hanım gözüktü. Gençler sokak ortasında muhabbetle konuşurdu, arkası sıra da, bu aşıkları görmek isteyen mahkûm kadınlara da, sarıya dökülmüşler mi?

En nev'i şahsına mahsus manzara arzedenlerine, şu tarzda sualler sormağa başladım:

— Sen kimsin? Ne suçtan, ne kadara mahkûmsun? ilh...

Alaca salvarlı, ve her halde göçebeyken, sonra şehrin tenake mahallesine yerleştiği itibarı veren bir vasma, yayık ağzile:

(Vâ - Nâ)

(Devamı sahife 7 sütun 2 de)

ŞEHİR HABERLERİ

İnşaat

talimatnamesi

Şehir meclisinin
ruznamesine konuldu

Bugün toplanacak umumî meclisin ruznamesinde şehrin imarı ve şehirde yapılacak inşaatla dair mühim bir talimatname vardır.

Yapı ve yollar kanununun bir maddesi münteriden bina inşasına müsaid olmyan arsalarda yapılacak binaların eb'adının tayinini, diğer bir maddesi ile de binaların yüksekliği ile cephelerin inşaat tarzını şehir meclisine bırakmaktadır.

Bina inşasına müsaid olmyacak kadar dar cepheli arsaların ifrazı hususunda elde mevcut bir talimat olmadığından belediye imar müdürlüğü müşkülata maruz kalarak inşaat sahiplerinin müracaatlarını kabul veya red hususunda tereddüde düşmekte idi. Meclis ruznamesindeki yeni talimatname, cephesi yedi buçuk metre genişliğinde olan arsaların ifraz edilebileceğini ve bu kabil arsalarda inşaat yapılabileceğini göstermektedir.

Bir sarhoşun
yaptıklarıGazinoda şarkı okuyan
kadınlara ateş etti

Elbiseçilik yapan Abdülvehap adında birisi, evvelki gece, hayli sarhoş oldukları sonra Çemberlitahta bir gazinoya gitmiş ve oturmuştur. Abdülvehap, biraz sonra sahnede şarkı okuyan kadınlara tabanca ile üç el ateş etmiş fakat iyi bir tesadüf eseri olarak kimse yaralanmamıştır. Sarhoş yakalanmıştır. Abdülvehap, bununla da iktifa etmiyerek kendisini karakola götürmek istiyen zabıta memurlarına hakarette bulunmuştur.

Dün öğleden sonra cürmü meşhud mahkemesi olan İstanbul sekizinci asliye cezaada Abdülvehap şöyle söylemiştir:

«Annemin ölümünü haber almıştım. Fena halde müteessir oldum. Kederimi dağıtmak için şarap içtim. Yolda yürürken saz sesi duydum. Çalgılı gazino imiş. İçeri girdim. Oturdum. Yanımdaki adam arabacı Nahif isminde birisi idi. O da üstelik bana şarap ismarladı. Ne yaptığımı bilmeden tabancamı çıkardım, rasgele ateş ettim. Ben bu gazinoya tesadüfen öğrendim. Bugüne gelinceye kadar mevcudiyetinden haberim bile yoktu.

Muhakeme safahatından anlaşılacağına göre Abdülvehap, ateş ettikten sonra yanındaki masalardan biri kendisine yaklaşmış: «Kardeşim, şimdi polisler gelir, tabancanı görürlerse iyi olmaz» demiş. Abdülvehap da tabancasını vermiştir. Meğer bu meçhul şahıs, bir sivil polismiş.

Mahkemeye on beş kadar da şahit getirilmişti. Muhakeme geç vakte kadar devam etmiş ve başka güne kalmıştır.

Maaş zamları

Memur maaşları bugün
zamlanacak

Memurların maaşlarına yapılan zam kanununun vilâyete tebliğ edildiğini dün yazmıştık.

Memurlara, bugün maaşları yapılan zam ile beraber verilecektir. Ücretliler ise maaşlarını işledikten sonra aldıklarından bunlar zammı ancak şubat sonunda alacaklardır.

Üç ayda bir maaş alan emekçiler, dul ve yetimlerin maaşları mart başında ödeneceği zaman üç aylıkla beraber, şubat zammı da dahil olmak üzere dört aylık zam farkını alacaklardır.

Maaşlarını Emlâk ve Eytam bankasından daha evvel almış olanların gerek şubat ve gerek mart, nisan ve mayıs aylıklarının pahallık zamları banka tarafından ödenecektir.

İyi bir harp gıdası...

30 sene harbinde patatesin
oynadığı büyük rol...Patatesi memleketimizde daima ucuzca
tedariki kabil bir hale getirmeliyiz...

Harp ekonomisi içinde en ziyade ismi geçen bir de şüphesiz ki «patates» tir.

Bu sarı, yamrı yumru nebat dünyanın pek çok yerlerinde harp zamanının en demirbaş gıdalarındandır. Meselâ meşhur 30 sene muharebeleri sırasında bütün Avrupa patates yemiştir. O müthiş yıllarda Avrupayı ağırlıktan kurtaran patatestir.

Bu itibarla patatese bir kahraman nazariyle de bakmak kabildir. İnsanların kara gün dostudur. Onların dar zamanlarında hemen imdadlarına yetişir, bir Kızılay hemşiresi gibi açları doyurur, boş kalan mideleri mümkün olduğu kadar doldurur.

Fasulye için «velinimet» derler. Fakat bence asıl «velinimet» payesi patatese yakışır.

Geçen büyük harpte bulama, bulgur pilavı, pekmez gibi patatesin de az mı iyiliğini gördük?

1917 de yalnız birinci ve ikinci sınıfı olan bir ilk mektebe gidiyordum. Burada sade büyük sınıfta bir soba vardı. Yemekhanede ise koskocaman kenarlı bir bakır mangal... Öğle üzerleri bütün çocuklar bir mangalın etrafında «kül böreği» pişirmek maksadıyla birbirlerine girerlerdi. Hatta bazan ufak tefek muharebeler de olurdu.

«Kül böreği» kızgın külden pişmiş patatesten ibaretti. O zamanlar hakı renkte bezden mektep çantaları vardı. Bütün çocuklar bunların içinden birer patates çıkarıp yemekhanedeki mangalın başına koardı. «Ben patatesimi gömeceğim», «sen gömmiyeceksin» diye bir alay çikışmeden sonra büyük mangalın külleri arasında patateslere mütevazî birer yuva bulup, hemen buralara yerleştirilirdi.

Lâkin patatesler pişince ikinci bir kavgaya başlardı:

— Bu patates benimki değil... Benim patatesini daha büyüktü. Öteki benimki!.. sözleri ayuka çıkardı.

Çünkü küller arasına gömülen patatesler birbirine karışır, hangisinin kime aid olduğu anlaşılmıyca kadar talebe gırtlak gırtlak gelirdi.

Geçen harbin bilhassa son seneğinde patates denilen şeyin hizmetini anlamak için bu sekiz dokuz yaşındaki çocukların kaynaştığı mangal başına bir göz atmak kâfi idi.

Yalnız mektepte mi ya?.. Kül böreği evlerde de son derece rağbet görürdü. İkinci ezanları okunurken mektepten eve dönünce kapıda malûm sual:

— Ben ne yiyeceğim?.. Karnım aç!.. Bazan buna

— Zifin pekin!.. gibi bir aksi cevap alınırdı. Bazan da:

— Gel patates gömelim de ye... derlerdi. Rumeli taraflarında bu tarzda pişmiş patateslere «kompir» ismi verilir.

Geçen büyük muharebe içinde patates çocuklar hattâ büyükler için âdeta bir nevi yemlik gibi idi. Bazan da suda haşlanır ve kestone gibi üstünden dumanları tüte tüte soyulur, yenilirdi.

Patates bir nevi

«eğlencelik!..»

Maamafih hâlâ da birçok memleketlerde patates hem bir gıda, hem de yemlik gibi yenir.

Bu memleketlerden biri de Yeni dünyadır. Meselâ orada seyahat ederken şehirler arasında işiyen otobüslerin istasyonlarında, trenlerin garlarında incek, yarı şeffaf kâğıtlardan yapılmış keseciklerin içinde «tuzlu patates» satıldığını görürsünüz. Bu patatesler insana hayret verecek kadar incek incek kesilmiştir ve fevkalâde bir lezzettir. Gayetle gevrektiler. Bilhassa uzun otomobil,

otobüs yolculukları sırasında bunlara çok rağbet ediyorlar. Herkesin elinde; patatesin tazelikli muhafaza eden o incek kâğıttan keseler çıkar da çıkar çeneler işler durur... Patates orada fındık, fıstık gibi bir nevi «eğlencelik» haline girmiştir.

Ben evvelâ buna pek ziyade hayret etmişim. Otobüste yanımda kütür kütür bir şeyler yiyen arkadaşım elinde kâğıdını bana da uzatmıştı. Ne olduğunu anlamadığım için sormuştum:

— Affedersiniz... Nedir bu?.. Yol arkadaşım gayet tabii bir eda ile:

— Patates! deyince pek şaşmışım. Sonradan iki dirhem bir çekirdek, gayet şık, sürmüş sürüşmüş genç ve güzel kadınların bile ellerindeki kâğıtlardan patates dilimlerini beyaz ve muntazam dişleri arasında çıkar çıkar çineyip yediklerini görmeğe alışmışım.

Patatese dair beni şaşırtan bir hâdise de California'da oldu. Bir akşam yemeyinde tatlı olarak öntümze acayip bir şey çıkardılar. Fırınlanmış kabağa benzeyen lezzette, fakat patates şeklinde bir şey... Yalnız fevkalâde tatlı ve içi kırmızıya yakın, daha doğrusu turuncu... Sordum:

— Tatlı patates!.. dediler. Bunun lezzeti aynen bizim bal ve kestone kabakları gibi... Yalnız fazla tatlı olduğu için kabak gibi pişirilince şeker istemiyor. Haşlanması da kolaydır, lâkin fırınına tercih ediliyor...

Sonradan aynı tatlı patatese Mısır'da da rasgeldim. Orada yeni yeni yetiştirilmeye başlanmış... Bizim sıcak vilâyetlerimizde de bu enfes sebzenin yetiştirilebileceğini söylüyorlar... Acaba tecrübe eden var mıdır?

İnsanların yüzde doksanı
patates soymasını
bilmez!..

Bu harp içinde de patates kendisine düşen vazifeyi yapmaktadır. Ziraat mütehassısları mütemadiyen halka patates yetiştirmesini tavsiye ediyorlar. Lâkin bu iş bu kadarı bitmez. Anlıyanların söylediklerine göre memleketimiz, başta Adapazarı havallisi olmak üzere mükemmel bir patates tarlasıdır. Dünyanın en güzel gıdası olan patatesi, her zaman, en ucuz fiatla tedariki mümkün haricâlem bir gıda haline getirmemiz pekâlâ mümkündür.

Geçen gün pek tanınmış bir doktorumuz bana patatesin ne mükemmel bir gıda olduğunu söyledikten sonra şu pek meraklı şeyi anlattı:

— Patates soymak bir ilimdir. Ve insanların yüzde doksanı patates soymasını bilmez... Halbuki bir patates tanesinin gıda kıymeti iyi soyulmuş patatese göre değişir, azalır çoğalır!.. Meselâ kabukları derince soyulmuş bir patates pek çok şey kaybeder. Zira patatesten nişastadan maada bir mikdar da azotlu madde vardır. Ve bunlar kabuk civarındadır. Eğer azotlu maddelerin giderilmemesi isteniyorsa patatesin kabuğunun gayet hafif bir surette kazınması lazımdır. Halbuki bizdeki soyulan tarzı ile patatesin hiç azotu bırakılmaktadır.

Geçenlerde patatesten pasta imalini yasak edilmesini yazmıştık. Bu işin karar altına alınmasından memnun olduk. Patates en bellibaşlı bir «ev gıdası»dır.

Patatesin meraklı
romanı..

Patatesin hayat romanı pek meraklıdır. Bu acayip nebat da yüzde yüz Amerikalıdır.

Onu Yeni dünyada ilk görenler pek

Galatasaray

ve tünelin imarı

Prostun hazırladığı plân
mucibince bu iki meydan
imar edilecek

Prost plânı mucibince belediye imar müdürlüğü tarafından hazırlanan Taksim - Galatasaray - Tünel muntakasının imar tatbikat plânı şehir meclisinde bugünlerde müzakere ve kabul edilecektir.

Şehrin en mühim bir muntakasına tatlılık eden bu plânın başlıca noktalarını yazıyoruz:

1 — Tünel meydanı, bugünkü vaziyeti kâfi görülmediğinden, genişletilecektir. Bunun için Tünelden Galatasaray doğru giden tramvay caddesinin sağ kısmındaki bazı binalar istimlak edilecektir. Bu suretle Tünel meydanından Boğazın görülmeli mümkün olacaktır.

2 — Tepebaşı'ndan gelip İngiliz sefareti binası yanından geçecek büyük caddeye Beyoğlu Balıkpazarı ağzından başlayarak İstiklâl caddesi ile Tarihî başı caddesine müvazî olarak Taksim çıkacak ve bu suretle bugün Fransız konsolosluğu binası olan eski Fransız hastanesi binasının kısmen istimlakı suretiyle Taksim meydanında nihayet bulacaktır.

3 — Galatasaray meydanı da genişletilecektir. Bu maksada eski Galatasaray polis karakolu binası geriye çekilme ve Galatasaray İlesini cümle kapısı ile bir hızda bulunmak suretiyle caddenin bu kısmı genişletilecek. Karakolun karşı tarafındaki köşede Haçopolu pasajına kadar olan binalarla İngiliz sefaretinin karşısından Galatasaray dört yol ağzına kadar gelen dükkânları teskil eden ada istimlak edilme suretiyle meydanın genişletilmesi temin edilecektir.

4 — Galatasaray karakolu binasının yanından başlayarak Tophane'ye inen Boğazkesen caddesindeki dönemeçler tasahhüs ve genişletilmek suretiyle kısıtlanacak, bu suretle Galatasaraydan Tophane sahiline kısa, fakat geniş bir yol temin edilecektir.

5 — Tünelden Taksim kadar uzun olan İstiklâl caddesinde mühim bir değişiklik yapılmasına imkân görülmektedir. Ancak binaların alt katları profilki, yani zemin katı sütunlarla kaldırılmış ve yaya kaldırımı haline ifraz edilmiş surette değiştirilecektir.

Yeni şeker narhi

Bakkalların nakliye ücretlerini de hesap ederek fiat mürakabe komisyonuna tesbit edilen yeni şeker narhi meriyete girmiştir. Toz şekerin perakende kilosu 95 ve kesme şekerin perakende kilosu 115 kuruştur.

şahşılar ve sevmişlerdir. Patatesi Amerikadan Avrupaya «nadide bir hediye» olarak girdiler. Meselâ Walter Raleigh Amerikadan meşhur kraliçe Elizabeth'e bu acayip nebatın bir mikdar hediye getirmişti.

Kraliçe de bu çirkin şekilli, fakat lezzetli ve bilhassa Avrupada pek nadide hediye denilen pek memnun olmuştur. Fakat biçare patates, insanların bu kadar iyiliği istediği halde iftiraya uğramıştır. Bir aralık onu yiyenlerin hasta olacağı Avrupada ağızdan ağza doluyordu.

İşte bu sırada Antuvan Parmantieri isminde bir zat, sevgisizliği kılıcı ile himaye eden bir şövalye gibi, patatesin müdafasını üzerine almıştır. Parmantieri birçok kimselerin gözü önünde kötü diye tanıyan patatesi büyük bir kahramanlıkla ve hiç korkmadan (!) yemiştir, bu suretle onun zararsızlığını isbat etmiştir.

Patatesin ne kıymetli bir gıda olduğunu anlayan birçok Avrupa kralı onun memleketi yayılması etrafında propagandalarla girmişlerdir. Meselâ Fransa kralı 16 ncı Luinin göğsünde bir patates çiçeği ile dolaydığı, Deli Petronun Rus müjliklerine patates seferberliği yaptırdığı meşhurdur.

Hikmet Feridun Es

Bir çırpıda

İstanbul fırıncıları!
Kulaklarınız çınlasın!..

Henry Covendish adında bir âlim bir gün şöyle düşündü: «Şu üzerinde yaşadığımız dünyayı bir tartsak... Acaba ağırlığı ne kadardır? Kaç kilogram veya kaç tondur?..»

Bunun etrafında çalışmaya başladı. Nihayet dünya tartıldı. Şimdi muayyen formülleri göz önünde bulundurarak bir lise talebesi bile koskocaman ark küresini teraziye vurabilir, ve artık dünyanın ağırlığını da tnu tonuna biliyoruz. İşte ark küresinin terazide ne kadar çektiği:

6 000,000,000,000,000,000 ton...

İnsanlar hesap işlerinde bu kadarla da kanaat etmediler. Acaba dünya kaç yaşında idi?..

Bunu da ayrı ayrı birçok yollardan hesap ettiler. Nihayet deniz tuzundan bile ihtiyar kürenin yaşını da hesap ettiler:

90,000,000 sene!..

Ve hesap daha ileri gitti. Dünyanın 36,000,000 sene evvelki haline dair birçok şeyleri ölçtüler.

Meselâ o zamanlar ay yeryüzüne şimdikinden çok daha fazla yakınmış. Ve bu yüzden hasıl olan med dalgaları 200 metreyi bulmuş...

Artık mehtaplı gecelerin parlaklığı tasavvur ediniz... Lâkin ay yavaş yavaş dünyadan uzaklaşmış... Şimdiki uzaklığı bulmak için tamam 36 milyon sene geçmiş!.. Bugünkü insanlar bunu gayet kolaylıkla hesap ediyorlar!..

İnsan oğlu hesapçılıkta çok daha ileri gitmiş...

Utartit yıldızındaki cazibe kuvvetini ölçmüş... Bu cazibe kudreti arz-dakinin yüzde otuzu kadarmış. Yani arzda bir kilo elma alır da götürür bunu Utartit yıldızında tarttırarak çürsünüz kese kâğıdının içindeki yemişler ancak 300 gram gelirmiş!..

Görüldüğü ki zamanımızda küreli arzı teraziye vurup tartıyorlar, ihtiyar dünyanın milyonluk yaşını ölçüyorlar, gene milyonlarca kilometre uzakta!..i yıldızlarda bir kilo elmanın kaç gram çekeceğini santimi asntimim buluyorlar. Artık hesap denilen şey bu derece harikulâde bir seviyeye ulaşmıştır.

Lâkin bu derece mühim bir kuvvet yalnız bir şeyi ölçmekten âciz: İstanbul fırınlarına verilen bir cuval undan kaç ekmek çıkar?!!.. Fırınlar bunu daima muhtelifünfih bir mesele telâkki ederler. Evet, dünyayı ağırlığı, kürenin yaşını, Uta-itteli elma kese kâğıdının vez-nini, milyonlarca kilometre uzaktan bulen hesap, bu muammayı bir türlü halledemiyor!..

Henry Covendish: «Dünyayı teraziye koyup ağırlığını hesap ettim» diye haklı bir gurur duvar... Lâkin o bir şey mi?.. Gelsin de bir cuval undan kaç eklemek çıkacağını hesaplasın!..

Hikmet Feridun Es

AKŞAM

Abone bedeli

Türkiye Enebi

Senelik 1400 kuruş 2700 kuruş

6 Aylık 750 » 1450 »

3 Aylık 400 » 800 »

1 Aylık 150 » »

Posta ittifadına dahil olmyan cenebi memleketler: Seneligi: 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

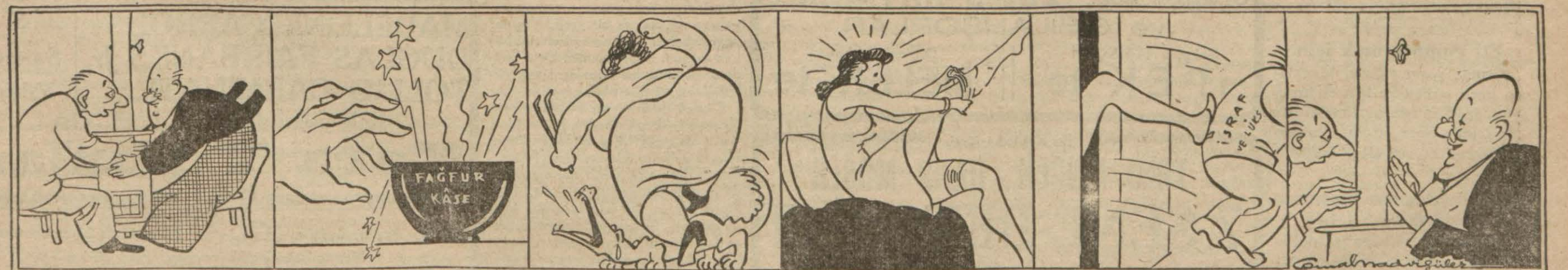
Telefonlarımız Başmuharrir: 20565 Yazı işleri: 20765 — İdare: 20681 Müdür: 20497

Muharrem 16 — Kasım 87 S. İm. Gü. Ög. İkl. Ak. Yat. E. 12.02 1.44 7.02 9.43 12.00 1.34 Va. 5.28 7.10 12.28 15.09 17.27 18.59

İdarehane Babiâli civarı Acımusluk sokak No. 13

Hikmet Feridun Es

Bay Amcaya göre...

— Millî korunma kanununda tadilat yapılırken bazı mebuslar söz söylediler bay Amca...

... İsrâf bahsine dokunan bir mebus...

... İsrâfla kadınların mücadele etmesi lâzımgeldiğini belirtti...

... Mebusun hakkı var. Kadın, iki gün dayanan bir ipek çoraba üç küsur lifa verip dururken...

... İsrâfla mücadele elbet erkeğe düşmez. Bu bakımdan kadınlar israfı bir çare bulmalılar.

A. B. — Doğru, fakat Allah vere de bulacakları çare ipek çorabı aratmasa...

EV KADIN MODA

Patates böreği

Bir kilo patatesi haşladıktan sonra ezme, içine üç çorba kaşığı eritilmiş tereyağı, ayrı bir kapta çırpılmış dört yumurtayı ilâve etmeli ve karıştırmalı.

Diğer bir kap içerisinde beyaz peynir ezerek yumurta ve maydanoz ilâve ettikten sonra karıştırmalı.

Patates hamurundan iri yumurta büyüklüğünde bir parça koparıp el içinde yoğurmalı, avuç içine yayarak açmalı, ortasına hazırlanan içten (peynirli yumurta) koymalı ve kapamalı. Bu peynirli poğaçalar şeklinde olmalıdır. Hafif yağlanmış tepsiye dizmeli. Üzerlerine yumurta sarısı sürdükten sonra fırında pişirmeli. Sofraya sıcak sıcak çıkarılmalı.

Bu böreklerin içersine kıymaya ispanak da konulabilir.

Elmalı, portakallı marmelat

Bir kilo elma, beş portakal, bir kilo şeker almalı.

Elmaları ve portakalları çeşme altında yıkadıktan sonra kabuklarını ile parçalara taksim etmeli, çekirdeklerini ayıklandıktan sonra tencereye koymalı. Kesilen meyvaları örtünceye kadar su koyduktan sonra ateşte pişirmeli.

Meyvalar yumuşayınca suyu ve meyvaları kefgirden geçirerek süzmeli. Çıkan suyu bir kilo şekerle ve bir limonun suyu ile ateşe koyup bir saat, bir saat bir çeyrek kaynatmalı. Küçük kaplar içersine döküp muhafaza etmeli. Portakal renginde duran marmelat pelte gibi donar.

Kömürün fazla dayanması için

Kışın sobada olsun, kalorifer kazanında olsun yakılan kömürün aynı harareti nesrederek çok dayanması için kömüre tuzlu su katmak lazımdır.

Bir litre su içersine iki komposto kaşığı tuz atmalı. Bu tuz kalın siyah tuz olmalıdır. İnce sofratuz bu işe yaramaz.

Bu tuzlu suyu 50 kilo kömüre serpmeli. Bu suretle hazırlanan kömür daha yavaş yavaş yandığı için çok dayanır ve aynı harareti nesreder.

Nezle ve öksürüğe karşı

Nezle ve öksürüğe karşı portakalın faydası vardır. Portakalı yuvarlak parçalara taksim etmeli, kabukları ve çekirdekleri ile sıkmalı, çıkan bu su hafifçe acıdır. İçersine bal katarak tatlılaştırılmalı. Günde üç defa, sabah kalkarken, öğleden sonra ve gece yatarken birer şarap kadehi miktarı içilirse nezlenin ve öksürüğün önü alınmış.

Portakal kabukları üzerine sıcak su haşlayıp çay gibi demlendirdikten sonra süzmeli, üzerine evvelce sıkılan suyunu ve şeker ilâve ederek karıştırmalı. Bir kaç damla kuraso likörü de koyduktan sonra gece yatarken içilirse, bu sıcak portakal çayı da nezleyle gayet iyi gelmiştir.

Eti yumuşatmak için

Fırında pişen etlerin, tavukların kuru olmaması için et fırına konulduğu zaman ayrı bir küçük kap içinde biraz su da konmalıdır. Suyun buharı eti yumuşatır.

Hasta odasının havasını değiştirmek için

Hasta odasının havasını değiştirmek, dezenfekte etmek için bir kap içersine iki parmak su koymalı ve bu su içersine de üç dört damla terebentin (neftyağı) damlatmak kâfidir.

Dantel yerine renkli çiçek

İktisat devrinde bulunuyoruz. Yeni dikilen çamaşır takımlarına dantel satın almaktansa evde bulunan lavabı ipekli parçalarından istifade edilmelidir. Modelde görülen kombinezon ve külotlar serpmeli renkli çiçek ve yapraklarla süslenmiştir. Bu çiçek ve yapraklar tabii büyüklükte modelin üstünde görülmektedir.

Yüz ilâcı

Yüzün cildi bazen kepekli bir hal alır. Sürülen bütün kremler faydasız kalır. Buna geceleri yatarken yapılan şu basit ilâç iyi gelir:

Yüzü yıkayıp kuruladıktan sonra avuç içine tüple satılan vazelin biraz koymalı, üzerine bir kaç damla limon sıkarak karıştırmalı. Sonra bunu yüze sürerek cilde iyice içirtmeli. Bir kaç akşam sonra ciltte büyük bir fark görülür.

MÜŞKÜLLERE CEVAP

Pantolon paçalarının aşınmaması için İğrenköy, Sevim: Zevcinizin pantolonlarının paçaları ayakkabısına sürüne sürüne çabuk aşındığından şikâyet ediyorsunuz. Buna mâni olmak için unumiyetle terziler paçanın iç tarafına, kunduraya sürülen kısımdan ketenden kalın ve enli bir şerit dikerler. Bu şerit rağmen paçalar gene aşınıyorsa pantolonun arkaya gelen ütü çizgisinin iç tarafına ve aşağıdan görülmemesi için bir buçuk santim yukarıya bir düğme dikiniz. Siyah bir pantolon düğmesi olması daha münaşiptir. Bu düğmenin kalınlığı kumaşın kunduraya sürünmesine ve böylece aşınmasına mâni olur.

SARAY SİNEMASINDA Münir Nureddin Konseri

11 ŞUBAT ÇARŞAMBA AKŞAMI

Nevzat Akay

11 Şubat 942 Çarşamba akşamı Ankara'da Yeni Sinema'da İLK KONSERİNİ verecektir. Zengin ve seçme bir program

Üç silahşorların en heyecanlı macerası... Fransa tarihini en meraklı şahifeleri...

DEMİR MASKE

İspanya Prensesi MARIE THERESE: JOAN BENNETT
On dördüncü LOUIS: LOUIS HAYWARD
ve 3 SİLAHŞORLAR

Yakında TÜRKÇESİ

İPEK'te

Orijinal nüshası:

MELEK'te

İki Kahkaha Kralı

THEO LINGEN - HANS MOSER

7 SENE BETBAHT

Filminde bütün kederlerinizi unutturacaklardır.

Bu Perşembe akşamı ŞARK sinemasında

Ağaçlarınızı daha budamayınız

Meyva ve süs ağaçlarınızın budama mevsimi gelmiştir. Her sene bu ayda ağaçların budanması başlar. Fakat bu sene yurdumuzun her tarafında şiddetli kış yaptığı için ağaçların budanmasını geciktirmek zaruridir. Havaların poyrazlıyarak kuru soğuk yapması budamaya mâni değildir. Fakat don ve karlı havalardan budama için tehlikelidir. Bu itibarla budama işini müsait bir havaya bırakmalıdır. Önümüzde, budama işi için daha hayli vakit vardır. İcab ederse martın on beşine kadar budama işini uzatmak kâbidir. Aşılacak ağaçlar için esasen martın on beşini beklemek icab eder. Çünkü aşı kalemi alınacak ağaçların üzerinde yüzde 3 - 4 nisbetinde canlılık eseri olmalıdır ve hattâ gözlerin uykuyu devresinden uyanmak üzere bulunması lazımdır. Badem, kızılcağaçları en erken çiçek açtıkları için bunların budanması her ağaçtan evveldir. Fakat, budanmış badem ve kızılcağaçların yeni sürececek dalları üzerinde çiçek ve meyva husule gelebilmesi için yeni budanmamış olması lazımdır.

Çiçekli süs ağaçlarının budanması da cinslerine tabidir. Budanacak olanların evvelâ yaprak ve müteakiben çiçek veren cinslerden olması lazımdır. Yapraklarını önce veren ağaçlar ve ağaççıklar yazın budanırsa ertesi ilkbahar için daha bol çiçek açarlar. Yapraklarından önce çiçek açanlar, meyva ağaçları gibi marttan nisanın sonuna kadar budanabilirler. Budanacak ağaç ve fidanların budanan yerlerine aşı macunu veya killi toprakla yapılmış çamurdan bir miktar sıvmalıdır.

Sökülmüş fidanlar gömülmelidir

Bahçe ve fidanlığa dikilmek üzere sökülerle ambalaj yapılmış veya başka bahçe ve fidanlıklardan belde-dilmiş her nevi fidan ve ağaçları dikilebilmesi için kar ve donların çekmesini beklemek zaruridir. Bu sene yurdun her tarafında sık sık ve bol miktarda kar yağdığı ve bazı yerlerde şiddetli soğukların tesiri devam ettiği için, buralarda yerinden çıkarılmış fidanların köklerini mutlaka toprağa gömmek ve üzerini bol miktarda toprakla örtmek lazımdır. Bunun için bahçenin su tutmayan, yeşilli bir yerinde bir hendek açmalı, bu hendekten toprağı çıkarıp içine ağaç ve fidanların köklerini yatırmalı ve fidanların dallarını poyraz tarafına gelecek surette kökleri üzerine toprağı yığılmalıdır. Yığılan toprak ayakla basılarak sıkıştırılmalıdır. Bu suretle muhafaza altına alınan fidanların kökleri bozulmaz. Fidanlar, gövdelerinin yarısını ar toprağa gömülmüş olursa daha iyidir. Şayet fidanlar, ambalajlı olarak gelmiş ise, ambalajlarını sökmeden olduğu gibi gömülmesi daha muvafıktır. Havalardan düzelmeye ve soğuklar hızını kaybetmeye başladıktan sonra fidanların yerlerini hazırlamak ve hendeklenmiş fidanlar çıkarılarak birer birer yerlerine dikilmelidir. Bir günde kaç fidan dikilecek ise o kadarını hendekten "karma" lazımdır. Dikilmeyen fidanlar tekrar hendeklenmelidir.

Saksı değiştirme zamanı

Salon ve ser fidanlarla bahçede yetiştirilmekte olan saksı fidanlarının topraklarını değiştirme zamanı gelmiştir. Bu ayda yapılması lazımgelen bu işin kar dolayısıyla biraz geciktirilmesi zaruridir. Hazırlanmasına ihtiyaç olan toprak harçlarını hazırlayabilmek için toprağın kuru olması ve kolaylıkla kalburlanabilmiş veya elekten geçirilmiş bulunmalıdır. İslak topraklarla harç yapılmamalıdır. Saksı değiştirmek için olsun, hazırlanmış harç varsa, o zaman kapalı ve ılık havalı bir yerde saksılar değiştirilebilir. Palmiye cinslerini büyük saksılara koymayınız. Orta boyda saksılarda bu fidanların yaprakları daha gürbüz olarak yetişir. Çiçekli fidanlardan hangisi olursa olsun, büyük saksılardan hoşlanırlar. Bunlardan gayrisi, yani süs fidanı olarak ve yapraklarının güzel olmasına ilâve olarak yetiştirilenler orta boyda saksılarda yetiştirilmelidir. Fıçı, limon saksısı gibi büyük kaplar içinde dikilmiş fidanların bütün toprağını değiştirmeye lüzum yoktur. Bu gibilerin her sene yalnız yarı toprağını tazelemek kâfidir. Taze ve yeni toprak harcını saksının üzerine koymalıdır. Bu gibileri yazın 1 - 2 defa gübre şerbeti ile sulamak, gelişmelerine yardım eder.

CEVAPLARIMIZ:

Kaç türlü pancar vardır?

Boluda İbrahim Tufan'a cevap: Pancarın dört cinsi vardır. Fakat bunların üç cinsi yetiştirilmektedir. Bu üç cinsin çeşitleri arasında en iyi randıman verenleri seçilerek yetiştirilmektedir. Cinslerden biri hayvan pancarıdır. İstediginiz bu cins olsa gerektir. Hayvan pancarı bilhassa süt veren sağmal ineklerle, koyun ve keçilere, hattâ yük çeken hayvanlara bile yedirilen kuvvetli bir yemdir. Kuvvetli tarlalarda bir pancar 5 - 6 kilo tartacak kadar büyük olabilir. Bu pancarları toprağın temizlendikten sonra ince ince ve hayvanların çiğneyebileceği kadar küçük parçalara ayırmalı ve biraz kepeklerle karıştırarak yedirmelidir.

Hayvan pancarında az miktarda şeker bulunmaktadır. Bu pancarı yemeye alışmış hayvanlar bundan çok hoşlanırlar. Sağmal hayvanlara bol süt verdirir. Hayvan pancarının tohumunu Tohum İslah İstasyonlarından tedarik edebilirsiniz. Yetiştirmesi şeker pancarı gibidir. Şeker pancarı da hayvanlara yedirilebilir. Fakat iktisadi değildir. Üçüncü cins pancar, bahçe ve bostanlarda yetiştirilen kırmızı renkli salatalık ve turşuluk pancardır. Bu cins, hayvanlardan ziyade insanların yiyeceği bir pancardır.

Üç yapraklı limon neye yarar?

Muğlada Hüseyin Fidan'a cevap: Üç yapraklı limon bir nevi yabancı limondur. Çinden gelmiş olduğu için Çin limonu da derler. Meyvası küçüktür. O kadar önemli sayılmaz. Bu ağacın yaşadığı yer oldukça soğuk bir iklimdir. Himalaya dağlarının eteklerinde de yaşamaktadır. Bu ağaç, üzümlü limon, mandalina ve soğuk yerlerde Çin portakalı aşılamak için anaç fidanı olarak kullanılır. Üç yapraklı limona fennî olarak Citrus triptera adı verilmiştir. Bu ağaç 2,5 - 3 metre kadar boylanır. Kökleri kuvvetli ve killi topraklara dayanıklıdır. Kışın sıfırdan aşağı 8 - 10 derece arasında soğuğa dayanır. Bu ağacın soğuğa karşı mukavemetinden dolayı bunu soğuk derecesi 10 dereceden aşağı düşmeyen yerlerde anaç olarak kullanırlar. Üç yapraklı limon, çekirdeklerinden kolaylıkla yetiştirilir. Genç fidanlarını narenciye fidanlıklarından tedarik etmek kâbidir. Rize fidanlığında müracaat ederseniz size bir miktar gönderirler. Belki de İzmir ziraat mektebinde tohumundan veya fidanından bulabilirsiniz. Fidanları şubat veya martta dikmelisiniz. Tohumlarından tedarik ederseniz, çürümüş koyun gübresiyle müsavi miktarda kumlu, killi bir topraktan yapılacak bir harç içine tohumları ekemelisiniz. Tohumdan yetişecek fidanlar ikinci senesinde aşılanır.

Zamansız çapalama zararlıdır

Bağ ve bahçelerde çapalamanın büyük faydaları vardır. Çapalamanın fidanlara ve çiçeklere temin ettiği menfaat, topraktaki rutubetin, sıcaklığın ve bilhassa rüzgârların tesiriyle kaybolmamasıdır. Toprağın içinde kalan rutubetin kökleri daima su-suzluktan korunması ve fidanın ihtiyaç olan rutubeti köklere verilmesinin neticesi olarak fidanların gelişmelerine devam ederler. Çapalamanın zamanı ilkbahar donlarından sonra olmalıdır. Yağmurdan sonra bir çapalama, fidanı toprağın cinsine göre 15 - 20 gün nemli tutar. Çapalamanın başlıca tesirleri toprağın üzerinde kaymak bağlamış olan tabakayı dağıtmak ve toprağa havanın girebilmesini kolaylaştırmaktır. Bilhassa killi ve kireçli topraklar üzerinde sert yağmurlardan sonra bir kaymak tabakası husule gelir. Bu tabaka yağarı yağmurların toprak tarafından süzülmesine mâni olur.

Çapalamanın toprağın mesamettini kapatmak bakımından hayli ehemmiyeti vardır. Ancak bu sayededir ki, toprağın içindeki rutubet havaya kaçmaz.

Bu iki mühim faydasına rağmen, çapamanın bir de tehlikeli tesiri vardır. Bu da ilkbahar donları olduğu zaman, yani don tehlikesi henüz zail olmadan toprağı çapalamaktır. Çapalamanın toprağın içine hava giremeyeceğinden, toprak içindeki su zerreleri süratle donar, buzlaşır. Buzlaşma neticesinde de körpe köklü fidanların kök ve kökçükleri derhal donarlar. Dundan dolayı çapalamadan önce havanın durumunu kollamak lazımdır. Zamansız çapamanın bu yüzden yapıldığı zararlar bilhassa ilkbahar sebzeleri ve çiçeklerinde görülmektedir. Çapa işi nisanın sonuna yapılmalıdır.

Mevlûd

Vefat eden zevcin ve kardeşinin DOKTOR HAZİM PEKİN'in ruhu için 4/2/942 çarşamba günü öğle namazını müteakip mevlûd Şerif okunacağından muhterem meslekdaşlarıyla dostlarımızın ve arzu eden diğer ihvanın muayyen zamanda Beyoğlu Ağacamisine tefrigiri rica olunur.

Zevcesi: Kadriye Pekin

Kardeşi: Osman Pekin

ŞEHİR TİYATROSU Temsilleri

İstiklâl caddesi Komedî kısmında Gece saat 20.30 da

İSÇİ KIZ

YENİ NESRİYAT:

Perde ve Sahne

(Perde ve Sahne) nin şubat sayısında sinema ve tiyatroya ait birçok salâhiyetli imzaların yazıları ve pek zengin resimlerle çıkmıştır. Tavsiye ederiz.

Yarın akşam SÜMER Sinemasında

Harp sahasına giren

SINGAPOUR'da

MARLENE DIETRICH
MICHA AUER-
JOHN WAYNE

ile beraber yarattığı

7 Günahkârlar

Filminde ŞARKI SÖYLİYECEK GÜLECEK, SEVECEK ve KENDİSİNİ SEVDİRECEKTİR.

MEŞ'UM BİR KADININ SINGAPOUR'un SICAK GECELERİNDE ASKINI ve KİMLİĞİNİ ALEVLENDİRDİĞİNİ tasvir eden Lüks, Şık, Modern ve ihtilâli bir filmidir.

MADELEİNE CARROL
DUGLAS FAIRBANKS Jr.
TOLLIO CARMINATI...
Pek yakında LÂLE'de

3

Sarışın

Yıldız

Kara Yıldızlar

filminde

Bugün: Beşiktaş GÜREL SİNEMASINDA

Mevsimin iki büyük ve güzel filmi birden

POLO ŞAMPİYONU
TÜRKÇE

CASUSLAR
DIYARINDA

Elbiseleri muhafaza

Sayın İktisad Vekili Meclisteki d...acında, vatandaşların elbiselerini iyi muhafaza etmelerini tavsiye etmekle kan damarlarımızdan birine dokunmuş oldu.

Ancak, bu muhafaza tedbirinin böyle bir defalık tavsiye ile kulaklara gireceğini pek ummamalıdır. Bu tavsiyelere rağmen elbiselerimiz — bilhassa kadın elbiseleri — gene yazlık, kışık, mevsimlik, baharlık, gündelik, yabanlık diye kat kat azalıp çoğalmakta devam edecek; bir törende giyilen öteki törende atılacak.

Bu tasarruf fikrini evveâ zihinlere yerleştirmek, millî terbiye ve ananelerimiz arasına sokmak lâzımdır.

Bu nasıl olur?... Bilmiyoruz. Ama, okullarda talebeye, kurslarda, radyolarda, gazetelerde halka bu yolda telkin ve tavsiyelerde bulunmak suretiyle, ökeşi aşınan bir kumruranın atılması lâzımgelmediğini; bir baloda görülen tuvaltin öteki baloda turla sayılmıyacağını öğretmek mümkün olur sanıyoruz.

Boşuna geçen zamanlar

— Tam bir saatir bekliyorum, söz verdiğim nalde gelmedi..

— Vah vah!..

— Bugünkü işlerim altüst oldu.

— Yarın saat gecikti..

— Sen de bekleme, git!..

— Neye yarar, bugünkü iş programım berbat oldu..

— Bir buçuk saatneberi bekliyomum, hâlâ meydana yok!

— Biraz daha bekle, belki gelir.

— Nasıl beklerim birader, za-

ten onun yüzünden treni kaçırdım. Halbuki o trenle Maltepeye gidip bir iş başaracaktım...

Her gün bir tanesi değil, bin tanesini görüp işittiğimiz bu örneklerden daha fazla saymağa bilmeyiz lüzum var mıdır?..

Bunlar, bir günlük hayatı bozup dağıtarak, işe yaramaz bir hale getirerek geçen anılardır. Gerçi nezaket ve terbiyemiz bunlara isyan etmeğe müsait değildir. Fakat bu yüzden gördüğümüz zararlar bazan telâfi edilemez bir dereceye varır. Yoluna girmek üzere bulunan bir iş bozulur, gidilecek bir yere gidilemez, görülecek kimse görülemez... En mühim zaman boşuboguna geçip gider. Ve böylece, ferdler arasında kaybolup giden zaman toplanı toplanı cemiyetin bir günlük hayatında kötü tesirler bırakır. İktisad ve tasarruf prensiplerimize, birbirimizi bekleterek, boşuna vakit kaybetmemegi de ekliyoruz.

Asıl başarı

Vali ve Belediye Reisimiz şehrin odun, kömür ihtiyacı etrafında gazetecilere verdiği beyanatta, Şile den su kadar, İzneadadan bu kadar ton kömür, Alemdağın bu kadar bin çeki odun getirilmekte olduğunu tebsir etti.

Belediye, birçok yüreklerle ferahlık veren bu teşebbüsle mühim bir işi tam zamanında başardığını emin olabilir. Fakat iş bununla bitmiş değildir. Asıl başarı, gelirden odun ve kömürleri açık gözlerle muntekirlere kaptırmamak tadır.

Belediyemizi bilhassa bu işte başaranlı görmek isteriz.

İSTANBUL HAYATI

Köprünün kapanması

İstanbulun eski dertlerinden biri de Köprünün açılıp kapanma meselesidir. Büyük kurtuluş hamlesinde Osmanlı sultanını en hurde teferüatla yalpak attık; fakat o devirden kalma Köprü saltanatı İstanbul ortasında hâlâ hüküm sürüyor. Sabah erkende, sıcak yatağımızdan kalkıp telaşa giyinerek işinize yetmek üzere ilk tramvaya binersiniz. Çalıştıkları müesseselerdeki, fabrikadaki işlerine, trene, vapura yetmek için uykularını feda edip bir sürü külfete katlanan yolcular, ellerinden gelse tramvayı uçuracak kadar sabırsızlanırlar. Tramvayın süratini az görüp, biraz daha hızlandırması için sahanlıkta vatmana rica edenler de olur. Fakat, tramvay Köprü başına gelince, birdenbire olduğu yerde muhlup kalır. Vatman:

— Köprü açık. Bekliyeceğiz.

Divan homurdanarak frenleri sıkıştırırken yolcuların da, fren dişlileri arasında etleri sıkışmış gibi canları yanar. Sabırsızlanıp tramvaydan inenler Köprünün ortasına gerilen parmaklıkları direğin önüne sıralanırlar.

Şehri ortasından ikiye bölen uçuşunun kenarında homurdananlar, dertleşenler, iftar topu bekleyen oruç tiryakileri gibi mütemadiyen saate bakıp, hırçın, sabırsız adımlarla doluşanlar gittikçe çoğalır.

— Eyvah... Gene gecikeceğim.

— Fabrikada her gün tehdit ediyorlar. Bu gidişle bir gün işimden kovulacağım.

Herkes istediği kadar telâş etsin; bittahi hasmetli köprü hazretlerinin umurunda bile değil...

Nihayet, saat yediye doğru lütfen hareket gelir. Haspanın kumandanı da pek nazlıdır. Yatağında gözlerini açan bir nazinin gerinip esneyiş gibi nazlı gurultular, boğuk inilti-tiler arasında dubanın hareketi, etraftakilerin heyecanlı gözleriyle takip edilir ve duba yerine kapanıp ikiye bölünen şehir de birleşir.

İstanbul gibi büyük bir şehirde sabahın çok erken saatinden gecenin geç vaktine kadar köprüden geçmek mecburiyeti vardır. Fakat, köprünün açılıp, kapanış saatleri bir türlü şehir hayatına uyduzulanmamıştır. Yazın, pek zorda kalanlar üç beş kuruş fedakarlığı ve bundan daha çok önemli olan batmak tehlikesini göze alarak sandallarla karşıdan karşıya geçerler. Bu ölüm tekneleriyle yapılan sabah seyahati hakikaten pek tehlikelidir. O saatlerde köprü önünde mekik dokuyan römorkör, çatana, motor, mavna kalabalığı arasından geçip karşı sahile varıncaya kadar minimini kaygın içindekiler acele terli dökerler. Gelgelelim, kısm buna da imkân yoktur. Köprü kapanmıyca kadar kar, yağmur altında sabah ayazı ile kıvrınmak mecburiyeti vardır.

Köprü, büyük gemilerin Halice girip çıkması için açılır. Bu iş, şehir hayatına sakte vermeyecek şekilde, gecenin her hangi bir saatinde yapılamaz mı acaba?..

Cemal Refik

Kundakçı hırsız

Efendisinin parasını çalmak için samanlığa ateş vermiş

Karamürsel (Akşam) — Göl sahibi bay Refik Evranosun yanında çalışan Ali isiminde bir sabıkalı eve koşarak yangın var diye bağırması ve yangından çok korktuğunu da ilâve etmiştir.

Evde bulunanlarla bay Refik Evranos. hemen dışarıya fırlamışlar, bir saat içinde samanlığı söndürerek eve döndüklerinde ceketinin cebinden parası saat ve daha kıymetli eşyaların yok olduğu görülmüştür.

İki gün evvel bir işiye yol verilmiş olduğundan bu işi onun yaptığı, Alinin de korkudan civar köylere gittiği zannedilmektedir.

Ertesi gün göl sandalı da ortadan kaybolunca vaziyet hemen müddet umumliliğe haber verilmiştir.

Yapılan tahkikat ve araştırmalar neticesi Alinin sandalla kaçtığı anlaşılmıştır. Sandal karşı sahilde boş olarak bulunmuştur. Ali de Rize de bulunarak buraya getirilmiştir. Sorğu takimiğince sabıkaları meydana çıkarılmış, Ali kurtulmuşuğunu anımsayınca dîn hapisanede deli rofı yaparak kendisini duvardan duvara vurarak bağırmış ve elleriyle garip vaziyetler yaparak kahkahalarla gülmeye başlamıştır.

Hükümet doktorlarına tahat müshadeye alınmış ise de kurtulmak için numara yaptığı anlaşılmıştır.

Askerlik Bahisleri

Almanyanın iki cepheli harbe icbar edilmesi meselesi

Yazan: M. Şevki Yazman

Avustralya biribiri ardınca Vashington ve Londra imdad haberleri gönderip dururken ve Şimali Afrikada Trablusgarp hududuna varan İngiliz kuvvetleri tekrar Mısır hududuna atılmak tehlikesi geçirirken Amerikanın Şimali İrlandaya asker göndermesi, her şeyden evvel Almanyanın iki cepheli harbe icbar edilmesi meselesini ortaya attı.

1940 yazında ordusuz ve silâhsız kalan İngiltereyi Alman işgalinden kurtaran nasıl Avrupa karasile İngiliz adaları arasındaki tuzlu su, yani coğrafya ise, Almanyanı iki ve hattâ bazan üç taraflı harbe icbar eden de gene coğrafyadır. Birliğini yapan ve kabına sığamayan bu 90 milyonluk Cermen kütlesi üç tarafından Slav, Latin ve Anglo - Sakson kütleleriyle sarılmıştır. 1870 - 71 harbindenberi kâh münferiden ve kâh 1914 - 18 de bu harpte olduğu gibi, toplu olarak bu küteleri yapıp çıkarmak ister ve fakat gene coğrafya her yarılan ve yırtılan cephenin gerisinde Alman ordularının karşısına yeni bir cephe daha çıkarır. Sıkta yıkılan ve düşen Çekoslovak - Polonya cephesinin arkasından Sovyet cephesinin çıkışı, garpte yıkılan Fransız cephesinin arkasından Anglo - Sakson cephesinin çıkışı gibi.

Şu var ki, şarktaki cephe aktif ve hattâ bugün için saldırgan olduğu halde, garpteki cephe pasif, yani abloka edicidir. Şimdi mevzuubahis olan mesele bu cephenin de saldırgan geçip geçmeyeceğidir. Zira harpte pasif mukavemetler de mühim roller oynamakla beraber, yalnız bu çeşit mukavemetle zaferler elde edilemez. Harp kaideleri bilhassa Almanya gibi merkezi vaziyette bulunan bir düşmanın hezimete uğratılması için mümkün olduğu kadar çok taraftan ve hep birden taarruza uğramasını icab ettirir. Şimdi sarahatle beklenen mesele, İngiliz ve Amerikalıların önümüzdeki ilkbaharda stratejinin bu esas kaidesine ne dereceye kadar uyacaklarıdır.

Almanya, önümüzdeki ilkbaharda şarka, yani Sovyetlere karşı saldırma geçecektir. Çünkü geçen yazda ve sonbaharda başladığı saldırgan kati neticeyi alamamış, yani düşmanın yere serememiş veya onu kendi istediği gibi bir sulha icbar edememiştir. Almanya için en büyük tehlike şimdi bu tarafta bulunduğu için, bunu sona erdirmeye mecburdur. Önümüzdeki ilkbaharda bunu yapamazsa, gerek harp bakımından ve gerekse ham madde bakımından müşkül vaziyete düşer ve zafer ümidini tamamen gömer. Onun için bu taarruzu yapması mukadderdir.

Fakat Almanyanın bu yazı vaziyetinden istifade ederek, Anglo-Saksonların aynı zamanda onu garp tarafından vurmaya kalkışacakları şüphelidir. Çünkü her şeyden evvel o vakt - kadar İngiliz ve Amerikalıların kendilerini hazırlanmış kabul edeceklerini sanmıyoruz. Ancak Almanya şarkta yapacağı bu taarruza Sovyetler tarafından epeyce meşgul edildikten, ve geniş makyasta yıprandıktan, garp-eki kuvvetlerinin de büyük kısmını şarka çekmeye mecbur kaldıktan sonradır ki, İngiliz adalarından Avrupa karasına bir saldırım başlayabilir.

Anglo - Saksonlar bu harpte bilhassa insan zayıflı bakımından kendilerini sıkıya vermek istemiyorlar. Gene coğrafi vaziyetleri, ana vatanlarının her hangi bir tehlikeye maruz kalmaması ve işi insandan ziyade malzemeye gördürmek imkânları dolayısıyla, bu metod kendileri için faydalı da olabilir. (Buna karşılık memleketinin en mühim kısımları işgal altına alınmış Sovyetler böyle bir şey düşünemezler.)

Muvaffakiyet için son dakikada kuvvetli bulunmanın en kestirme bir usul olduğunu 1918 sulhu gösterdi. İşi bu vaziyetten mütalâa edince saldırgan bu ilkbaharda değil, fakat Alman kuvvetlerinin artık iyice yıpranmış bulunduguna hükümlü olduğu zaman yapmağa kalkışmak tabiidir.

İngiliz ve Amerikalıların bu düşünceye sevkedecek diğer bir sebep de, Manşın beri kıyısında çıkartma yapamaz... memleketlerin ruhi hâleti olabilir. Belçika, Hollanda ve Fransa, Alman işgalinden memnun olmamışla beraber, harpten o kadar bıkmış ve Alman kudretinden o kadar yılmış memleketlerdir ki, bunların bütün arzularına rağmen, bugünden suhillerine çıkacak Anglo - Sakson

yetlere yalnız hava kuvvetleriyle yardım edeceği ve Almanlar sayet şarkta muvaffak olamaz, yıpranır ve yorulurlarsa, o vakit kara harekâtına ve Manşın berisindeki sahillerde asker çıkarmaya kalkacaklardır. Ancak o vaktir ki, en az üç milyon (iki milyon İngiliz, bir milyon Amerika) tam teçhizatlı, zirhlî ve motörlü kuvvet dayanacak olan böyle bir çıkartma Almanyanı iki cepheli harbe icbar edecektir. Aksi takdirde İngiltere ve Amerika, zoru yok ya, böyle bir zaman bekliyeceklerdir.

Kriminoloji enstitüsü

Yazan: Dr. İBRAHİM ZATİ ÖGET

Ankarada tesis edilen Kriminoloji Enstitüsünün bütün müfettekir ve münevverlerimiz arasında husule getirdiği aks cidden çok müsait olmuştur. Birkaç gündenberi muhtelif mütehasıslar ve profesörlerimiz cinayet hakkında cidden güzel ve enteresan yazılar yazmışlar ve müessesenin teşekkülünü alkışlamışlardır.

Meseleyi ilmi bakımdan derin bir surette tedkik ve tahlile çalışmak ve bu mühim içtimai problem hakkında yazılan pek çok ve kıymetli eserleri dilimize nakletmek şüphesiz bu müessesenin esas vazifelerinden biri olacaktır. Aynı zamanda bu ilmi ve içtimai araştırmalar ve etüdlerin memleket ırfanına ne kadar faydalı olacağını söylemeye lüzum bile yoktur.

Cinaiyat bahsi içinde umumiyetle cürümler dahildir. Kriminoloji tabiri cinayattan bahseden bir ilim şubesi diye tercüme edilebilir. Fakat şüphesiz her cürüm de cinayet değildir. Maamafih her tarafta kabul edilmiş bulunan bu isim meselesi üzerinde daha fazla durmıyarak yine esas meseleye geçelim:

Bu iş yalnız cinaiyat üzerindeki etüdler ve neşriyatın nakli meselesi midir?

Her milletin ve cemiyetin kendi bünyesinde tedkik etmek ve umumiyetle kendi içtimaiyatı bakımından cinaiyat bahsinde umumî bir etiyoloji ortaya koymak lâzımdır.

Cürüm ve cinayetler bilhassa bizim memleketimizde tahaddüs eden vakayide sebepler aramak ve bu arayışlarda esaslı istatistiklere dayanmak çok zarurî bir nokta olacağını zannediyorum.

Kriminoloji Enstitüsünün yapacağı işlerden en mühimi katillerden başlayarak muhtelif ceraim üzerinde ayrı ayrı durmak ve bu muhtelif cürümlerin sebep ve âmillerini tekevvin tarzını bir içtimaiyatçı gözüyle tesbit etmek olmalıdır.

Makûmdur ki tababette çok esaslı bir prensip vardır. Hastalıkları tedavi ederken sebep aranır. Ve sebebin tedavisine koşılır. Şüphesiz bu her zaman maalesef mümkün olamıyor. Fakat teşhis yapılırken sebep ve müvellidi maraz âmilleri ortaya koymak tedavinin hemen hemen esasını ve ruhunu teşkil eder. Umumiyetle cürümleri de içtimai bir hastalık gibi telâkki edecek bunların da sebebin müvellidi maraziyeti araştırmak ve ona doğru silâhımızı tevcih etmek mecburiyetindeyiz.

Her memleketin cürümleri ve cürüm sebepleri kendi hususiyetine göre az çok değişir.

Dikkat edilecek olursa katiller, pek az kast ve taammüt eseri olmak üzere hemen mühim bir ekseriyetle tehevviire dayanmaktadır. Tehevvirlerde kıskançlık, tahrik, sarhoşluk ve sair gibi âni tehevviülerin bir neticesi olarak tahaddüs ediyor.

Mükerrer hırsızlıklarda hırsızların hapisaneden evvel hapisanede ve hapisaneden sonra vaziyetleri bilhassa ilk hırsızlık vakasından sonra kendisi yakından takip edilemediği, sıkı sıkıya alâkadar olunmadığı cihetle âdeta otomatikman bu uçuurma doğru sürüklenmeleri muhakkak olduğuna göre burada da içtimai âmillerin başlıca rol oynadığı görülmüyor.

Hele çocuk cürümlerinde irsi ve atavik sebepler yanında çok büyük bir âmil olmak üzere ailevi ve sosyal tesirler belli başlı bir yer tutmaktadır.

Bütün bunlara ilâveten bir de al-

kol, esrar ve eroin gibi keyif verici zehirlerin de cürümlerin tekevvinü üzerinde dolayısıyla müessir olduğu her zaman müşahade ediliyor. Bunlar benim bir hapisane hekimi sıfatıyla ve Türkiyenin en kalabalık bir şehri üzerinde uzun zaman yaptığım etüd ve tedkiklerin muhassalasıdır. Fakat şüphesiz bütün memleketle sâmil istatistiklerin tesbit ve tedkikinden sonradır ki kati ve umumî bir hüküm verilebilecektir.

Kriminoloji Enstitüsünde muhtemelen tedkiklerden sonra garp âlemlerinin umumî nokta nazardan cürüm ve cinayetler hakkında mesela Lombroso, Carlo Polo gibi Ethen Martin la casagie, Morro ve sairinin ortaya attıkları nazariyeler ve fikirlerin tedkiki ciheti çok mühimdir.

Acaba bu zatların fikirleri tam bir hakikati ifade eder mi?

Meşhur Ogüst Lümyer der ki: Son zamanın münevverlerinde göze çarpan bir nakise bütün okunan kitaplara kayıtsız ve şartsız inanmak gâletidir.

Büyük müelliflerin eserlerini hemen tam bir hakikat olarak telâkki etmeğe alışmış insanlarız. Bunları okuduktan sonra kati bizim için tereddüt mevzuubahis değildir. Fakat acaba yazılan şeylerle, ortaya atılan cazip fikirlerle hâdisat arasında tevafuk var mı? Bunu tedkike pek yavaşlıyoruz. Nazariyelerin ve fikirlerin güzelliği o kadar bizi cebbediyor ki bunların içinde hakiki olmaması ihtimali hatırmıza bile gelmez. Ogüst Lümyer; fikirlerin ve nazariyelerin mutlaka tenkidini tavsiye ediyor. Ve bu tenkit bu fikirler ve nokta nazırların hâdisat ve vakıalar ile derakap mukayese etmekle yapılmalıdır. Eger nazariyeler hâdisata tevafuk ediyorsa bunda şüphesiz tereddüde mahal kalmaz.

İşte Lombrosunun iddiaları ve buna Lacasse'nin mukabelesi cürüm ve cinaiyat bahsinde bir takım hakikatların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yoksa mutlak surette ne Lombroso haksızdır ne de onun muhalifleri...

Şu halde cinaiyat bahsinde şahsi ve irsi kusurların içtimai âmillerin tahtı tesirinde menfi bir surette inkişaf etmesi cürüm ve cinayetlerin sebep ve tekevvinü üzerinde çok müessir olduğu neticesine bizi isal ediyor.

Kriminoloji Enstitüsü faaliyetine başlarken hatıra gelen şu notları kaydederek hayırlı ve müsbet başarılar dilerim.

Galata asfalt yolunun tamiri

Galata rıhtımı boyunca yolcu salonuna kadar uzanan asfalt yolun tamirine 20 şubatta başlanacaktır. Bu tamire 2 bin lira sarfolunacaktır.

İrtihal

Kahireden teessürle öğrendiğimize göre arkadaşımız Ömer Rıza Doğrudin validesi Bayan Münire Nafiz uğradığı hastalıktan kurtulmayarak geçen ayın ortalarında rahmeti rahmana kavuşmuş ve Kahirede haki gufrana gömülmüştür. Merhume, ilim ve fazilet erbabından Burdurlu merhum Mustafa Nafiz zevcesi, Mahmud Nefi, Ömer Rıza ve Nafiz Doğrudin, Ayşe Aslanoglu'nun, Lâfite Nafiz validesi, Ahmed İdris Aslanoglu'nun kayın validesi idi.

Hayatını hayır ve fazilete hasretmiş güzide bir Türk kadınıydı. Mevlâ rahmet eyleye.

DÜNYADA NELER OLUYOR?

Ahmet Zogonun Londradaki yeni şatosu

Sabık Arnavutluk kralı Ahmed Zogo, en nihayet Londrada kendisine, alle ve maiyetine münasip bir şato bulup yerleşmiştir. Ahmed Zogo, Buckingham Shire'de bu sene ölen lord Palmur'un şatosunu kiralamıştır.

40 odalı olan bu şatoda sabık kral, böylelikle ailesi ve maiyeti ile birlikte yaşamak imkânını bulmuştur.

Bundan evvel Ahmed Zogo ve 30 kişiden fazla hizmetçisi olan kraliçe Jeraldina ile küçük kız ayrı olarak iki evde oturuyorlarmış.

Amatör dişçi bir kral

İnsanlar, dişlerine fazla ehemmiyet vermedikleri ve temizliklerine pek riayet etmedikleri, Amerikan büyük sigorta şirketlerinden birinin diş doktorları tarafından verilen raporlardan anlaşılmaktadır.

Bu doktorlar, Amerikan Dahiliye Nezaretinin 20 bin memurunun dişlerini muayene etmişler ve bunlardan ancak ikisinin dişleri sağlam olduğunu ve 150 sinin de diş hıfzına hasnana

riayet ederek dişlerine baktıklarını tesbit etmişlerdir.

Amerikan diş doktorlarının bu müşahedesinden bahseden İngiliz mecmualarından biri diyor ki

İngilterede dişlere ötedenberi büyük bir dikkat ve itina gösterilmektedir. Hattâ vaktiyle İskoçya kralı Döördüncü Jacob amatör bir dişçi idi ve tebaasının çürük dişlerini çıkarmaktan büyük bir zevk duyuyordu.

İnsan karınca gibi yürüyeydi

Hazerat mütehasısı doktor Hır tarafından yapılan tedkiklere göre insan, karıncanın ayaklarını hareket ettirdiği süratle yürüyebilseydi, saatte 1,200 kilometre mesafe yürüyebilirdi.

Mütehasısa göre insan bazı hayvanların yürüyüşleri hakkında yan-

lış fikirlerle sahiptir. Meselâ deveyi, en ağır yürüyen hayvanlardan biri olarak telâkki eder. Halbuki deve, beygirden de süratlidir.

Avustralyada bir deve, 850 kilometrelik bir mesafeyi üç günde katetmiştir. Bu mesafe, sürat ve mukavemet bakımından bir rekor teşkil eder.

Prağlıların başları ve ayakları büyümüş

Pfag şapkacılarının tesbit ettiklerine, son senelerde Prag şehri halkının başları büyümüş. On sene evvel Pragda erkek müşteriler şapkacıardan en büyük şapka numaraları olan altı buçuğu arıyorlarmış. Halbuki o zamanlardanberi Prag erkeklerinin başları bir numara daha büyüdüğünden şimdi en büyük şapka numarası olarak yedi

buçuk numara aranılmıyormuş.

Aynı müşahedeleri, Prağı ayakka-bacılar da yaparak bilhassa son zamanlarda kadın ayaklarının büyüdüğü tesbit etmişlerdir. Söyle ki, on sene evvel kadımlar, ekseriyetle en büyük ayakkaabı olarak 36 numarayı ararken, şimdi 38 ve 39 numaralı ayakkaabıları alıyorlarmış.

En eski silâh fabrikası

Danimarka'da Kobe'nin cenubunda bir şose yapılırken yer altında Skandinavya memleketlerinin taş devrinden kalma en eski bir silâh fabrikası bulunmuştur.

O zamanın silâh fabrikası olan bu yeraltı galerilerinde meçler, oklar ve satırlar gibi keskin çakmak taşı mamulâtından pek çok taş devri silâhları

bulunmuştur. Tahmin edildiğine göre, o zamanları küçük silâhlar, piyasa-da alışverişte para yerine de mübadele ediliyormuş. Bütün bunlardan, taş devrinde de silâh sanayinin mevcud olduğu anlaşılmıştır.

Bulunan taş devri silâh fabrikasından, bütün şimal memleketlerine silâh ihraç edildiği de zannolunmaktadır.

Şeyhler mezarlığı

Maçkadaki Şeyhler mezarlığının bir kısmı yola alınmıştır. Bu kısımda mezarları olanlara bunları kaldırmaları için belediyece 15 şubata kadar mühlet verilmiştir.

Üsküdar Halkevinde konferans

Doçent B. Ahmed Ardel dün Üsküdar Halkevinde Türkiyede nüfusum artışına dair konferans vermiştir.

Kaput bezinden çuval yapılmıyacak

Ticaret Vekâleti, halkın kaput bezine olan ihtiyacı nazarı itibare alınarak kaput bezinden çuval imalâtı yasak etmiştir. İhracat eşyasının sevki esnasında memleket haricine çıkartılan çuvalların getirilmesi içinde fob satışlar için bir hal garesi bulunmuştur.

**HER AKŞAM
BİR HİKÂYE**

Ç O C U K

— İyi hoş, umumi direktör akşam yemeğine bizim eve gelecek ama çocuğum ne yapacağız?..
— Suphiye, Cevadın bu sözlerinden bir şey anlamamış gibi sordu:
— Hangi çocuğu?..
— Bizim oğlanı söylüyorum canım...

Bilirsin ya Çetin ne kadar yaramaz bir çocuktu. Odanın içindeki eşyayı on dakika içinde hallaç pamuğu gibi etrafa savurur. Vallahi umumi direktörün yanında bizi rezil eder... Zaten direktörün şöhrətini bilmiyen yok... Gayetle aksı, müthiş bir adamdır. Herkes ondan tiril tiril titir. Hayırlısı ile şu teftişleri, ve şu akşam ziyafetini falansuz bir atlatsak dilenciyi para vereceğimi... Yalnız Çetin ne olacak?.. Onu komşulardan birine göndersek acaba?

— Öyle şey olur mu hiç?.. Çetini erkenden uyuturuz... Direktör gelmeden...
— Uyumaz huysuz oğlan... Uyumaz...
— Sen işi bana bırak... Ben onu U-yuturum...

Karı koca o günü, âdetâ heyecan içinde geçirdiler. Umumi direktör şirketin bu şehirdeki şubesi için teftişe gelmişti. Bu şubenin müdürü de Cevad'dı. Umumi direktör sertliği, aklıllığı ile bütün şirket mensuplarını iğne korku salmıştı.

İşte o akşam Cevad, kendi oturdukları şehre misafir gelen umumi direktöre, evinde bir ziyafet çekecekti.

Yemekler hazırlanmıştı. Lâkin her şeyden evvel Çetin meselesini halletmek lâzımdı. Daha hiç kararmadan evvel anımsı onu «haydi çocuğum», «haydi aslanım!», «haydi güzelim!» gibi sözlerle küçük karyolasında uyutmağa çalışıyordu. Lâkin çocuk sanki uyumamağa yemin etmiş gibi idi. Fakat Suphiye iyi bir anne idi. Senelerdenberi çocuk uyutmanın ilmini âdetâ kâmpıştı. Nettekim yavaş yavaş Çetinin gözleri kapandı. Nihayet misil uyunmağa başladı. Genç kadın ayaklarının ucuna basarak küçük karyolanın yanından uzaklaştı. Mühim bir iş becermiş gibi memnundu. Yemek odasına girdi. Daha bir kaç saat evvelinden hazırladığı sofrayı son bir bakışla tedkik etti. Mayonezli balık, büyük kayık tabağın içinde gözlerle pek güzel görünüyordu. Öteki yemekleri de ev kadınlığının bütün itinasını ortaya koyarak hazırlamıştı. Umumi direktörü memnun etmek için her şey yapmıştı.

Müdürle Cevad seviz bucağa doğru eve geldiler. Misafir hakikaten sarımsız, yüzü hiç gülmez bir adamdı. Etrafında âdetâ hafif bir korku uyanıyordu.

Sofraya oturdular. Yemek soğuk bir hava içinde geçti. Bir aralık söz şirketlerine intikal etti. O zaman umumi direktör bu şubedeki işlerin hiç iyi yürümediğini açtıkları açığa söyledi. Cevad fena halde canı sıkılmıştı. Halbuki o bu yakınlarda terfi edeceğini ve maaşının artırılacağını ümid ediyordu.

Sanki direktör Cevadın aklından geçenleri anlamış gibi:
— Bu yıl pek az memura zam yapabileceğiz... Ve ancak bir iki kişiyi terfi ettireceğiz... dedi.

Cevad bu sözlerden sonra büsbütün ümidini kesti.
Umumi direktör Cevadın şubesindeki işleri üstü kapalı bir tarzda fakat adanıklı tşkik ediyordu. Cevad içinden:
«Bu adam beni buradan atacak... Belki de daha küçük ve fena bir yere gönderecek!» diyordu.

İşte bu sırada yemek odasının kapısı yavaşca açıldı. Çetin eşikte duruyordu. Çocuğun pijaması sırtında ve saçları dağınıktı. Gözleri uyuklu, yüzü kızarmıştı.

Karı koca müthiş bir vaziyette kalmışlar gibi birbirlerine baktılar. Nihayet Cevad ona seslendi:
— Oğlum niçin kalktın?
— Annesi hemen ilâve etti:
— Git yat... Git yat!..

Fakat Çetin yatmak istemiyordu. O da bu âleme karışmak niyetinde idi. Eyvah, şimdi kimbilir misafirin yanında neler yapacaktı. Zaten şirket işlerine canı sıkılmış, âdetâ kızgın ve bütün sertliği üstünde olduğu halde oturan umumi direktörü büsbütün çıldırarak çıkıyordu. Babası da:
— Haydi bakalım yatağın!.. diye seslendi.

Fakat misafir katiiyen bu fikirde değildi:
— Rica ederim... dedi, müsaade ediniz çocuk gelsin... İşte burada yer var...

Böyle söyliyerek yanındaki yeri gösteriyordu. Çetin henüz dört senelik mini mini bünyesiyle buraya yerleşti. Anne ile babanın yüreklerine iniyordu. Yumurek, yün bir türlü yaramazlığı ile kimbilir ne halılar karıştıracak, onları yedi kat yerin dibine sokacaktı.

Yemeğin semalarına gelmişlerdi. Direktör yanından oturan, fakat sofranın her tarafına kolları yetişmiyen Çetini öteberi ikram edecek oldu.

Cevadla karısı hemen:
— Zahmet etmeyiniz. o yedi... Karınmı doyurduk ve yatırmıştık!.. dediler. Bunun üzerine umumi direktör yemeliğe uzandı. Oradan bir portakal alıp çocuğa verdi ve:
— Sen soyamazsın ben soyayım... dedi.

Fakat Çetin şu cevabı verdi:
— Ben onu yemiyeceğim, oynıyacağım...
Babası renkten renge giriyor ve o esnada fena halde içlerideği oğluna karşı pek nazik görünmeğe çalışarak:
— Yavrum portakalla oynamır mı hiç?.. Topun var ya senin... Git içerde onunla oyn...

— Hayır... Ben burada portakalla oynıyacağım!..
Direktör Cevad:
— Çocuğu keyfine bırakın... dedi.

Çetin iskemlesinden kalktı. Müdürün iskemlesinin etrafında tır dönüyor ve portakalı top gibi havaya fırlatıp tutmağa çalışıyordu. Bu sırada ana ile babanın yüreklerine iniyordu. İşte büyük aklıllık o zaman oldu. Çetinin havaya fırlattığı portakal, o sert, o aksi direktörün çıplak kafasına düştü!

Suphiye heyecandan bayılacaktı. Cevad içinden: «Eyvah dedi, bu çocuk benim azledilmeme sebep olacaktı!» diyordu.

Ey sahipleri! ayağa kalkarak direktörden özür dilediler. Fakat o zamana kadar suratından düşen bir parça olacaktı gibi duran umumi müdür bir öyle çıplak kafasını tutarak kahkahayla gülüyor, ve öteki elinde Çetinin portakalını havaya kaldırarak bağırıyordu:

— Gidi küllühanı!.. amma da nişanı imişsin ha!.. Şimdi ben de sana portakalı atayım mı?.. diyordu.

Çetin, müdürle katiiyen ehemmiyet vermeksizin:
— At haydi... Oynıyalım... diyordu.

Direktör sanki pek hızlı atıyormuş gibi kolıyla mübalağalı bir tarzda bir kavis yaparak portakalı pek yavaş çocuğa attı.

Bu suretle dört yarındaki Çetinel kerifleri ve hattâ «dehşetli!» umumi direktör arasında bir müddet portakal oyunu devam etti.

Karı koca bu iki çocuğa hayretler içinde bakıyorlardı. Müdür tekrar iskemlesine oturdu. Fakat Çetin onu bırakmıyordu:
— Oynıyalım!.. diye ceketinin eteğini çekeleyip duruyordu.

Bir aralık gene portakalı atarak müdürün önündeki bardağı devirdi. Bunun içindeki su adamcağızın üstüne döküldü. Fakat direktör bütün bu çocuk yaramazlıklarından kızacağı yerde bilâkıs neşeleniyordu.

Çocuğu kollarından tutarak havaya kaldırıyordu, sonra yere indiriyordu. Çetin de bu göbekli, iriyarı ve neşeli adamı sevmişti. Hattâ bir aralık ona:
— Sana leblebi vereyim mi?.. diyerek pijamasının cebinden bir avuç leblebi çıkardı. Müdür bunları çıkarıp yedikten sonra o da Çetinelcece...

— Öyle mi, Baba Derviş?
— Şüphesiz kızım!..
— Sebebi?

— Gelinin güzelliği, tuvaleti, süsü ve saire...
Emine, e, ihtiyarın bu sözlerine şüphesiz kışkırtılı hissiyle itiraz etti:
— Gelinin diğer kadınlardan farkı ne?

— Fazla bir şeyi yok amma...
— Sen gevezeliği bırak, şu sandalyeye oturur.

Emine bu sözü söylerken, ihtiyar bahçıvana, mutfakın açık duran büyük kapısı yanında bir sandalye gösterdi:
— Burası fena değil Baba Derviş; yanına iki üç rakı şişesi de bıraktım,

arasıra demlenirsin.
Baba Derviş susmak bilmiyordu:
— Şu aptal Hafız bak. Maskaraya döndü, Tombul Halimenin, kendisinin siyah gözlerine âşik olduğunu zannediyor. Halbuki o, kâhyanın buruşuk suratına değil, çil çil altınlarına vurgun. Öyle değil mi kızım?

Emine, bahçıvanın söylediklerine kulak kabartmakla beraber ziyafet sofrası etrafına konulmuş olan sandalyeleri sayıyordu. Uzaktan bu sayım işini bitirdikten sonra Baba Dervişe dönerek sordu:
— Tam altmış sandalye. Zaten davetliler de bu kadardır. Servis mükemmel, hiçbir şey eksik değil.

Baba Derviş, hizmetçinin bu sözünü bir aralık cevap vermedi, sonra Eminenin yüzüne gözlerini dikerek:
— Zavallı Perihan hanımın kızları sağ iseler, acaba bu hale ne derler? diyor... mırıldandı.

Emine, bu sözleri duyar duymaz, yüzü gerildi. İhtiyar bahçıvan, tekrar sordu:
— Çiflikten gidecek misin kızım?

— Evet!
— Yakında mı?

— Yarın belki de bu akşam. Gelinin yanında kalamıyacağımı takdir

etçersin. Zaten artık kimseye de ihtiyacım kalmadı.

— İyi bir kocaya ihtiyacın var kızım.

— O kadar aptal değilim. Koca diy: ala-âğım adam, bin bir zahmetle topladığım beş on paraya muhakak gözüküyor.

Hafızla hesabı kestiniz mi kızım?

— Dündenberi.

— Siz vadedtiği evi ferağ etti mi?

— Evet!

— Evim büyük bir kıymeti yok ki...

— Doğru söylüyorsunuz. Fakat bana nakit para da verdi.

— Çok mu bari?

— Oldukça büyük bir para.

— Sana ne kadar para vermiş bahçıvan?

Emine, bu suale cevap vermek üzere iken, usaklar mutfaka girdiler.

— Nakit para ne kadar verdi?

— Kimseye söylemezseniz söyleyeyim.

— Bana itimadin yok mu?

— Var, 750 lira verdi.

— Parayı aldın mı?

Emine, eli ile korsajına dokundu:

— Merak etmeyin; pralar bura-

da... anlaşırsın ya; artık serbestim. Beni artık burada tutacak hiçbir bağ kalmadı.

— Doğrusu az para değil kızım.

Gelin ile güvey ve davetliler, ziyafet sofrasının etrafına oturmuşlardı. Salon hayı huy içinde çalkanyor, içki şişeleri açılıyor, hizmetçiler, elindeki büyük kayık tabakları masanın üzerine götürüp bırakıyorlardı. Kadehler boşalıyor, çatallar, tabaklar sangırıyordu.

Ziyafetin civcivli anında idi ki, yüzü heyecandan biraz kızarmış, orta yaşlı bir kadın, Hafız ile Halimenin karşısına gelip dikildi. Bu kadın, Hafızın hizmetçisi ve eski metresi Emine idi. Elinde beyaz bir gül buketi vardı. Davetliler, gürlüğü keserek, Hafızla eski münasebetini bildikleri için, Emineye merakla bakıyorlar, çifliğin usakları da mutfakın açık duran büyük kapısından başlarını uzatarak hareketlerini dikkatle takip ediyorlardı.

Hafız, Emineyi karşısında görünce, sapsarı kesildi, eski metresinin ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bilme-

Serbes sütun

Klâsik Türk musikisi ve bestekârları

Marâğalı Abdülkadir, Zakir Hasan ve Abdülali'ye dair malûmat

Klâsik sanat musikimizin uğradığı değişimleri gösteren derli toplu bir bilgi olmadığı gibi, bestekârları hakkında da hiç olmazsa bir (Chronique) yapılmamıştır. Bilinenler de, Timürlenek devrinden ileri geçmez. Daha evvel gelmiş olan (Fârâbi) nin yalnız nazariyata dair yazdıkları bilinmektedir. Eserleri bize kadar gelmemiştir. Mecmualarda, (Muvaşşahî Fârâbi) diye Arapça bir eserin sözleri yazılı ise de bunun Fârâbinin olduğu belli değildir. Fârâbiden sonra yaşayan Safiyettin ve emsalinin de yalnız nazariyat kitapları var, eserleri yoktur.

Eserleri bize kadar doğru ve yanlış geleblen bestekâr (İlk Hoca) adı verilen (marâğalı Abdülkadir) dir. Onun hakkında en düzgün bilgi; Esatizî Elhandan ziyade İslâm ansiklopedisinde: Abdülkadir nâilâdan on dördüncü asrının ortalarında Marâğa'da doğmuş Azerî bir Türkür. Musikiyi babasından öğrenmiştir. Şair, ressam ve hattat imis.

Calalîlere ve Timürlenge nedimlik etmiştir. En çok Semerkand ve Bağdad'ta yaşamıştır. İkinci Murad ta çıktığı sene (1421) de Bursa'da gelmiş ve 1435 de Herat'da vebadan ölmüştür. Marâğalı şark musikisine dair iki üç kitab yazmıştır. Nazariyatı Fârâbi ve dolayısı (Pythagore) un şerhidir. Bu âlimler musikiyi, riyazi bir ilim sanırlar. Nazariyeleri de ancak Yunan riyaziyesine ve en kolay kısmı olan (Nisbet) bahsinde dayanır.

Abdülkadirin on beş kadar kâr ile bir o kadar ağır, yürkük ve nakış semaisi vardır. Fakat bunların bir kısmının şahiden kendisinin olduğu belli değildir. Hepsî Farsçadır. Yalnız rast nakış yürkük semaisinin ikinel bendinde

Benzim sararıp hazane döndü sensiz Keddım ham olup kemane döndü sensiz

Öz başın için bu bendene rahmayle Peymane elinde kâne döndü sensiz.

diye Türkçe bir parça vardır. Rauf Yekta bunun sonradan uydurduğuna, Farsça kısımlarının da sahma olduğunu yazar.

Kâr; (Oeuvre) mânasına kullanılmıştır. Bestekâr, bununla sanatın en yüksek mertebesine eriştiğini göstermek ister. Kârlarda bestekâr şairin güftesini sırasile bestelemekle mukayyet değildir. Bazan güftenin başından bile başlamaz. Keyfine göre: (Hey canım, tennen, tena, diredilli, ranaymen, belidost, yeledi) gibi çoğu mânasız hece ve lâfzları sıralıyarak meydana çıkardığı terennüm denilen bir parça ile başlar. Sonra şairin güftesinden bir veya iki mısraı besteler; arkasından ikinel bir terennüm daha tutturur. Terennümlerde hecelerle ika birbirine daha uygundur. Yersiz uzama ve tenafürlere azdır. Terennüm, musikie göre yazılmış bir manzume karikatürü vazifesini görür. Saz partisi yerini de tutarlar.

Eski kârların hepsi Farsça olduğundan canlanlar ve okuyanlar da an-binden çıkardığı bir avuç badem şekerini ikram etti. Çetin şekerleri pek sevmişti. Direktörle:
— İstanbula gidince bana bundan bir kutu yolla... dedi.

Müdür cevap verdi:
— Söz veriyorum. Göndereceğim... İşte not defterime de kaydediyorum unutmayayım diye...

Hakikaten not defterini çıkardı. Mühim işleri yazdığı sahifelerden birine Çetinelcece badem şekere...

lamazlar. Arada anlaşılan bir iki kelime ise eserin mahiyetine mystique bir çegni verir. Sonraları esasî Türkçe ve fakat yine Farsça ile karışık kârlar da yapılmıştır. Kârlar hissi ve âşkane eserler olmayıp marifet ve sanat göstermek için yapılmış eserlerdir. Küçük büyük usullerin hepsi kullanılır. Mecmualarının sayısı yüzü geçmemektedir.

Nakışlarda sözün ilk iki mısraı bestelenir. Sonra terennüm gelir. Üçüncü ve dördüncü mısradan sonra da ikinci terennüm gelir. Bunlarda yürkük ve ağır semai ile aksak usulü kullanılır. Çoğu Türkçedir.

Abdülkadirin eserlerini bize çurağı (Gulam Şadi) getirmiştir. Gulam, Fatih zamanında yaşamıştır. Hindî veya İranî olduğu zannolunur.

Üstad Dr. Suphi Ezgi'nin musikî nazariyatı kitabında verdiği malûmata nazaran Yavuz Selim zamanında Hatîp Zakirî Hasan isminde pek büyük bir dinî musikî üstadı yaşamıştır. Foça'da doğup küçükken İstanbul'a gelip yetmiş ve Nureddin Zade dergâhında nakirlik eden ve pek zahid olan bu zat Kâtib Çelebi ve şair Dâ'iye nazaran dinî musikinin reformunu yapmış ve bayram tekbirleri, salâtlar gibi şimdiye kadar İtî'ye mal edilen dinî eserlerin hemen hemen hepsini Zakir Hasan efendi bestelemiştir. Zakir Hasan, Yavuzun öldüğü senelerde ölmüştür (1520). Fakat Zakir Hasanın klâsik sanat ve musikie alakası olduğu belli değildir.

Gulam Şadın Kanunî zamanında yaşayan (Abdülali) ye kadar klâsik musikî bestekârlarından kimlerin gelip geçtiği belli değildir. Abdülaliye (İkinci Hoca) da derler. Abdülkadirin kârlarından dört beş tanesi bu zata atfolunur. (Abdülali) nin nereli olduğu da belli değildir.

1535 de ölen Kanuninin damadı İbrahim paşanın da (Hümayun) makamında bir kâr yaptığı söylenir. Bu kâr da Farsçadır. Kanunî; saltanatının sonlarında, işret ve musikieyi yasak etmiştir. Nisancı Mehmed paşa, tarihinin 206 ncı sahifesinde, efendisinin yaptığı güzel işleri medhederken, bunu şöyle yazıyor:
«Gülbağı erbabı çengin sıkıklıkla dindî. Sazendelerim sıkıklıkla sindi. Her biri gücülerinde çenk sıfat mühanî kamet oldular... sinei pürkinleri harışide olup her biri bir bucağa sindiler. Sürâhilerin boyunları vuruldu. Kopuzların kulakları buruldu. Tanburun kolları kırıldı. San-turun vuru duruldu. Nâylerin nefesleri tutulup sineleri delindi. Düğuş-tarların bağı delindi. Kemenceçiler okun attı, yayın saltı. Bileümle harabâtilerin hallı harab olup ağızlarına zübbâ üştü. Şimdi hiç bir fert aheng-gigengi bir kıla almaz oldu. Belki dairei dehri bir pula saymaz oldu. (Beyit)

«Hemen bunların sazını alasın» «Sevaba girib başına çalsın»

Böyle bir devirde bestekâr yetişir mi?...
Galib Alnar

rihi kaydedti.

Direktör ayrılırken Cevad:
— Bu sene size zam yapalım ve sizi terfi ettirelim... Çocuğunuz var... Paraya ihtiyacınız fazladır... dedi. Sonra Çetinelcece döndü. sordu:

— Beni yarın istasyonda uğurlarmısın?

Çocuk cevap verdi:
— Uğurlarım... Amma badem şekerini unutursan karışmam ha...

Hikmet Feridun Es

SİNGAPUR KORSANLARI

Tefrika No. 22

Yazan: İSKENDER F. SERTELLİ

— O halde, ben senin yerinde olsam, hem kılıcı çalar, hem de —yatak odasına girmişken— böyle bir halin gebertiverim.

Şiya neseli bir sesle:
— Ne diyorsun? — diye bağırdı. — mükemmel bir fikir. bir taşla iki kuş vurmak buna derler. Eğer bu gece prensi öldürebilsem, Yamadanın da gözüne girmiş olurum. Zira bu adam ne bize, ne de Yamada'ya burada rahat vermiyecek. İngilizleri kıskırtmağa ve başımıza birçok belâlar çıkarmağa çalışacak.

— Pekâlâ. Sana yardım edeceğim. Gece yarısından sonra işe başlarız.

Mukaddes kılıcı çalabilecekler mi?

Gece yarısından sonra.
Çinliler mahallesindeki afyon evinden çıktılar.

Dar sokakların kapıları kapanmış. Büyük caddeler ıssız ve sessiz.

Hamdun:
— Yolumuz uzun mu?

Diye sordu. Şiya kısık bir sesle:
— Hayır dedi, Cohor istikametine doğru on beş dakika kadar yürüyeceğiz. Şehrin dışına çıkarak çıkmaz ilk rashiyaçığımız sayfiyelerden birinde prens Nahi oturuyor.

Hamdun etrafına bakındı:
— Buradaki sokaklar Sintang (1) kalesinden daha muhkem ve mahfuz. Gece olunca bu sokakların her biri ayrı surla çevrilmiş gibi kapanıyor. Güzel bir buluş.

— Çinliler yabancılardan kendilerini korumak; canlarını, mallarını emniyet altında bulundurmak için bunu düşünmüşler. sokakların ağzına büyük birer demir kapı koymuşlar. üstlerini de örtmüşler. Gece, ayrı bir âlemidir bu sokaklar.

— O sokaklarda kalanlar, akşam üstü kapıları kapanınca bir daha dışarı çıkamazlar mı?

— Hayır. Orada gecelemeye mecburdur.

Hamdun, prens Nahi hakkında malûmat almak istedi:
— Bu adam çok zengin diyorlar. doğru mu?

— Zengin demek de lâf mı? Bu servet bilmez, tükenmez. bilâkıs zaman geçtikçe artar. Çünkü Japon-yadaki birçok küçük derebeyleri bu adama haraç gönderirler.

— Niçin ona bu derece bağlılık gösteriyorlar?

— Eh, günün birinde belki Japon-yanın başına gelir diye...

Konuşa konuşa şehrin dışına çıktılar.

Şiya birdenbire cenup surlarında fanusları yanan bir köşk gösterdi:
— İşte şurası. Zalim prens bu villada oturuyor.

Hamdun etrafına bakındı:
— Oraya nereden gideceğiz?

— Bahçe duvarları çok alçaktır. Prens Nahi şimdi yatmış mıdır?

— Evet. O gece yarısından önce yatar. Bu saatte derin uykuya dalar.

— Yatak odasına kolayca girebilecek miyiz?

— Sen orasını bana bırak. Hamdun! Ben kılıcı çalmak için prensin yatak odasına giden yolları biliyorum. Sen beni bahçeden sonra gireceğimiz iç avluda beklersin! Eğer prensin fedalleriyle karşılaşsam, senin yapacağın yardım onları bir hamlede tepeleyip yere sermek olacak.

— Yapacağım iş bundan ibaretse kolay.

Köşkün duvarları önünde durdular. Şiya kendî kendine söylendi:
— Bu gece şu mukaddes kılıcı prensin yatak odasından çalabilirsem, Yamada kimbilir ne kadar sevinecektir.

— Kılıcı ona mı vereceksin?

— Öyle ya. Bu kıymetli kılıca ancak o layıktır.

Şiya yürüdü.

Duvardan atladılar; bahçeye girdiler.

Hamdun, Şiyanın taraf ettiği yerde kaldı. Japon korsanı kimseye görünmeden köşke girdi.

Hamdun burada bir saat kadar bekledi. Şiyanın dönmeyişini görünce merakla düştü.

— Acaba bu cesur delikanlıyı yakaladılar mı?

Fakat köşte derin bir sessizlik vardı. Bahçenin iç kapısı önünde bile bir tek nöbetçi yoktu. Prens bütün usakları uyumuşlardı.

Hamdunun canı sıkıldı. Dönüp gitse, bu merdîliğin şair bir hareket olmayacaktı. Ertesi gün Şiya onu görünce: «Sen korkağın biri imişsin!» diyecekti.

Tam bu sırada Hamdunun omuzuna şiddetli bir yumruk indi. Arkasına döndü. Ve elinde sapı kırık bıçağı parıldayan bir adam gördü. Bu prensin sadık fedailerinden biri idi. Hamduna:

— Defol buradan... şimdi canını yakarm!

Diye bağırdı. Hamdun uşağın üzerine atıldı ve elinden bıçağını aldı:

— Bu küçük boyunla ve şu kırık bıçakla sen mi benim canımı yakacaksın?

Diyecek, adamın yakasından çekip bir paçavra parçası gibi yere serdi. Uşak:

— Eğer müslüman olsaydım, sentin «Azrail» olduğuna inanırdım! dedi, ben senin gibi kuvvetli bir adamla ilk defa karşılaşıyorum.

Hamdun cevap vermedi. sadece uşaktan şu noktayı anlamak istedi:
— Prens uyuyor mu?

— Evet. Hem de derin uykuda.

— Pekâlâ.

— Onun mu canını almağa geldin yoksa?..

Hamdun gülmek için kendini güç tuttu:

— Korkma! Ben Azrail değilim.

— O halde buraya niçin geldin?

— Ben de bilmiyorum. Bir arkadaşım getirdi. Galiba burada güzel bir (Gayşa) varmış, onu göreceğiz.

— Burası ummihane değil. Meşhur bir (Samuray) nın evidir. Buraya günahkâr kadınlar giremez.

İşiyordu.

Hamdun uşağın karnına ayağıyle bastı:

— Kimildama! Şimdi gebertirim.

Uşak sindi ve sustu.

Bereket versin ki, aradan çok zaman geçmeden Şiya döndü. Kolunda, işlemeli km içinde büyük bir kılıç vardı.

Hamdun, Şiyanı görünce sordu:
— İğn bitti mi?

— Bitti. Hem de kolaylıkla...

Yerde yatan uşak mırıldandı:
— Bu adam, Azrailin muavini olsa gerek.</

B R I Ç

Kontrakt bric

Meşhur eller	
El No. 5	
♠ DV43	
♥ V1094	
♦ RD	
♣ V75	
♠ AR9875	♠ 1063
♥ 86	♥ ARD32
♦ A	♦ V78
♣ AR83	♣ D6
♠ —	
♥ 75	
♦ 10986542	
♣ 10942	

Her iki taraf zonda değil.
Kâğıdı veren cenup.

DEKLARASYON

Cenup	Garp	Şimal	Şark
Pas	2 ♠	Pas	3 ♥
Pas	3 ♠	Pas	4 ♠
Pas	5 ♠	Pas	6 ♠
Pas	Pas	Kontr	Pas
Pas	Pas		

OYUN

Kozcu: Garp
Oyun: 6 pik kontre.
Hemen her masadaki şimal karo ruasıle oyunu açtı. Garp tek asile aldı. Arkasından pikin asını çekti ve dört kozunda şimalde toplamış olduğunu gördü. Neticede kozcu muhasım tarafa iki leve vermek mecburiyetinde kaldı ve bir içeri girdi.

KRİTİK

İkinci leveden sonra bir eksper oyuncu, kozların anormal düşüşüne rağmen, şilem oyununu çıkarmak imkânını tahakkuk ettirebilir. Garbin R 9 8 7 5 atusuna karşı şimalin dam-vale - 4 ünün birden fazla leve yapmasına mani olabilmek için garbin, elindeki piklerini şimalin adedine indirmesi ve diğer renkleri elden ve yerden izale etmesi lâzımdır. Eğer şimalin eli takip olunacak tabiiyenin tabiiğine uygun değilse petişilem hiçbir suretle yapılamaz. Oyunu çıkaracak yegâne çare bundan ibaret olduğuna göre, bunu tatbik etmekle, normal oynayıp-şa nispetle fazla bir zarar yoktur.

Binaonaleyh üçüncü levede garp bir kör oynar, yer dam ile tutar. Yerden ikinci bir karo gelir, elinden keser. Şimalin elinden damın düşmesi, şimalde başka karo kalmadığını anlar. Kozcu ikinci bir kör ile yerin ruasına geçer, yerden kör asını çekerek elinden bir trefli çıkar. Şimalin elinde bir kör daha kaldığını görür ve kozcu artık şimalin elini okuyabilir. Yerden dördüncü bir kör oynayarak elinden keser ve atularını şimalin adedine, yani üçe indirir. Sekizinci levede bir trefli ile yerin damına geçer, müteakiben trefli as ve ruasını alır. 11 inci levede garpte ve şimalde atudan başka kâğıt kalmaz. Garp pikin sekizli veya dokuzlunu oynar. Şimal hisdsiz bir vaziyete düşer. Bu on birinci leveyi alması veya boş vermesi müsaıdır. Pikten yalnız bir leve alır. Kozcu da kontre şilemini yapar.

BULMACAMIZ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Soldan sağa ve yukarıdan aşağı:
1 — Çocukların sokakta oynadığı bir oyun.
2 — Kapının dibi - Bir vilâyetimiz.
3 — Lâman şefi.
4 — Yapma - Omuzlara takılan nûbe isareti.
5 — Tahtadan ayakkabı.
6 — Hasılı zarp - İsyan eden.
7 — Bir gramfon plâğı markası - Bir meyva.
8 — Meyletmiş - En fazla.

Gümrükler Muhafaza Genel K. satınalma komisyonundan:

Cins ve miktarı	Muhammen bedeli Lira kuruş	İlk teminat Lira kuruş	Eksiltme gün ve saati
1500 çift pamuk çorap	600 00	45 00	4/Şubat/1942 çarşamba saat 11 de
750 tüfek kayışı	517 50	38 82	4/Şubat/1942 çarşamba saat 14 de
1747 çuval dikimi	192 17	14 42	4/Şubat/1942 çarşamba saat 15 de
55 takım kaptan elbisesi ve 10 mürettebat kaputu dikilmesi.	600 —	45 —	4/Şubat/1942 çarşamba saat 15 de

Yukarıda yazılı dört kalem eşya hizalarında yazılı gün ve saatlerde pazarlıkta ayrı ayrı alınacak ve yapılacaktır. Nümune ve şartnameleri komisyonunda her gün görülebilir. İsteklilerin kanunî vesika ve teminat maktubuzla belli gün ve saatte Galata - Mumhane caddesi -54- numaralı dairede bulunan satınalma komisyonuna gelmeleri.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Kadın mahpuslar arasında...

(Baş tarafı 3 üncü sahifede)
— Ben sirkraftan (*) yatıyorum! diye izahat verdi. - Bir buçuk senem daha kaldı.
Kasabalılara has bol şalvarlar, kat kat örtüler arasından tek gözüle bakan. elinin cildinde mor dögmeler görünen biri de:

— Ben de adam öldürmekten, altı buçuk aydır buradayım... - dedi.
Öteden müdahale edenler oldu:
— Kocası öldürmüş de, ailenin kazancı bozulmamış diye, bütün kabahati, üzerine bu almış... Adamı da buna sadık ha... Hep gelir, yoklar, gönlünü alır.

(Her halde, hapisshane kendine kaatle dedirtmek için, mahkûm, böyle bir onur efanesi uydurmuş olacak.)

Böylece, beş on dakika konuştu. Yeni bir haysiyet meselesi kendini gösterdi. Genç maşuka, aşığına:

— Kol saatini ver... Ben takacağım... - dedi.

Don Juan büyük bir nezaketle derhal ricayı yerine getirdi.

Öbür kadınlar yanında bu cakanandan memnun olan sevgili:

— Şösetim delindi... Bana yenisini getir...

Bizimki ne centilmenmiş meğer! Dönüştü üç tane alıp yolladı.

Fakat asıl hoş olan cihet, benimle köylü ve kasabalı kadınlar arasında çıkan bir anlaşamamazlık oldu. Gardi-an hatun.

— Eh, artık içeri! - deyince, ben:

— Canım azıcık daha müsaade et, tey... İşte, konuşuyor, görüşüyor-

duk... Bayanlara bakıyor, onlara su-

allı soruyordum... - diyecek oldum.

Vay efendim, ben miyim böyle di-

yen!... Sirkraftan mahkûm yosma

başta, ötekiler arkada, hep bir ağız-

dan beni donatmağa başlamasınlar

mi?... «Ben onlara bakıyormuşum»

la?... Halbuki hul hul yanlış kapı

calmışım... Onlar ehli rz kadınlar-

mış... klımı başıma taplayımmış!

«Ben ne ettim, sen ne fehmettin...»

demeğe imkân yok... Zira, belli:

Katiyen anlaşamayacağız!.. Hani biz,

bir köylünün, bir kasabalının ken-

dince nezaketini müthiş kabalık, ta-

himmüli edilemez yontulmuşluk sa-

yarız. Onlar da, işte böyle bazan bi-

zim masum bir sözümden büyük

terbiyesizliklere tevehhüm ediyorlar...

Bizi sözlerle recmediyorlar...

İnsanların anlaşabilmeleri!.. Ne

güç şey!..

Biz ilk sokağa saparken, mahkûm

kadınlar arkamızdan hâlâ haykırı-

yorlardı:

— Seni Gidi seni...

İsta-bulda, pek masum bir lâfife

sözü ola. bu «gidi» de, Orta An-

doluda müthiş küfürler arasında...

Amma ben «seni gidi seni!» ye al-

darıs emmedim doğrusu... Katılarak

yoluma devam ettim.

(Vâ - Nû)

RADYO

Bugünkü program

12.30 Program, 12.33 Hüzam makamından şarkılar, 12.45 Ajans haberleri, 13.00 Muhtelif şarkılar, 13.30 Müzik (Pl.), 18.03 Dans orkestrası, 18.50 Fasil heyeti, 19.30 Ajans haberleri, 19.45 Konuşma 19.55 Şevketfa makamından şarkılar, 20.10 Radyo gazetesi, 20.45 Bir marş öğreniyoruz, 21.00 Ziraat Takvimi, 21.10 Mahur ve rast makamından şarkılar, 21.30 Konuşma, 21.45 Senfoni orkestrası, 22.30 Ajans haberleri ve borsalar, 22.45 Dans müziği (Pl.).

Yarın sabahki program

7.30 Program, 7.33 Hafif program (Pl.), 7.45 Ajans haberleri, 8.00 Senfonik parçalar (Pl.), 8.15 Evin saati, 8.30 Müzik (Pl.).

Geçen bulmacamız

Soldan sağa ve yukarıdan aşağı:

1 — Husufküsuf 2 — Usanusa, 2 — Sahibli, 4 — Unl, Ran, Si, 5 —

Fabrikatör, 6 — Kulak, Dok, 7 — Üsüdnadın, 8 — Sa, Tombul, 9 — Un,

Sök. Ulu, 10 — Fakir, Ulus.

AKŞAMIN KÜÇÜK İLANLARI

KÜÇÜK İLANLAR

Fevkalâde ahvalın devamı müddetince gayri muayyen günlerde haftada iki veya üç defa negredilecektir.

1 — İŞ ARIYANLAR

TECRÜBELİ MUHAŞİP BİR BAYAN — Bir iki saat çalışmak üzere fabrika veya bir ticarethane iş arıyor. İyi referans verebilir. Akşam'a mektupla L. R. — 1

17 YAŞINDA — Kimsesiz 8 inci sınıfta riyaziyyeye istidatlı bir gençim. Biraz daktilo bilirim. Bir ticarethane de resmi veya hususî bir müessesede muhasebe, yazı ve hesap işlerinde ehven bir ücretle çalışırım. Öğleden sonra veya gece işini tercihan kabul ederim. Talip olan muhterem iş sahipleri bu sütunda (X-N-D) rûmûzuna müracaat etmeleri rica olunur. —

TÜRKÇE, FRANSTZCA, İNGİLİZCE — Hesap bilen bir Ermeni bayan burarlarda hususî ders ve mürebbiye-lik işi arıyor. Akşam'da (Akası) rûmûzuna mektupla müracaat. — 2

TÜRKÇE, ALMANCA, FRANSTZCA — Bilen ve üç hisanda gayet seri daktilo yazan, referans verebilir tecrübeli bayan ciddi müessesede çalışmak istiyor. Akşam'da S.K. — 2

2 — İŞÇİ ARIYANLAR

BİR SAATÇİ ARIYIYOR — Şeraifi anılamak üzere Bankalar cad. No. 59-da bay Fevzi İştmana müracaat.

6 CI SINIF TALEBESİ — Bir kızla sabah saat 8 den akşam yemeğine kadar meşgul olacak, derslerine nezaret edecek ve onunla arkadaşlık edecek bir genç bayana iyi bir allenin ihtiyacı vardır. Sabahları 9-10 ve akşamları 6-7 arası 41378 No. ya telefonla müracaat.

AHÇI VE ORTA HİZMETÇİ ARIYIYOR — Alafranga ve alaturka çok iyi yemek bilir çok kuvvetli bonservisi olan bir ahçı ve orta hizmetini çok iyi bilen çok kuvvetli bonservisi olan ciddi bir kız arıyoruz. Telefon: 40508.

DOKTOR YANINDA — Yardımcı olarak çalışmak üzere genç ve zeki bir bayan aranmaktadır. Tahsili olan tercih olunur. Pazardan başka saat 17 - 18 arasında Galatasaray Avrupa pasajı karşısı Parma Ap. No. 23 birinci kata şahsan müracaat. — 1

LİYAKALTI BİR MAKİNİST — acele aramıyor. Bahçekapı Cermania han 44 numaraya fotoğrafla, mektupla müracaat.

ATEŞÇİ ARIYIYOR — Fazla buhar istihsal ve kuvvetli istim tutturmasını bilen vapur veya lokomotiflerde çalışmış mahir ve usta bir ateşçiye ihtiyaç vardır. Dolgun maaş verilecektir. Bahçekapı Taşhan 26 numaraya müracaat. — 1

GİŞE MEMURU — Tünel civarında bakkaliye için araniyor. Hesaplanılamaması tezgâha yardım etmesi mürecahtır. Ücret 25 - 30 lira. Akşam'da «GİŞE» rûmûzuna mektupla müracaat.

3 — SATILIK EŞYA

SATILIK KAMYONLAR — 38 Doc, 39 Opel. Motörleri, bütün aksamları tamir ettirilmiştir. Şoför mahallî karesi yeni yapılmıştır. Aydın oteli. Telefon: 20995. — 3

4 — Kiralık - Satılık

HALİÇTE — 1400 küsur merte üzerine muazzam fabrika binalarıyla rihattı bulunan arsa satılık D. No. 734 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

ERENKÖYÜNDE — Her iki tarafı iki muhtelif asfalt yol üzerine bulunan ve muhtelif parsellere ayrılarak binalar inşasına müsait olan 27 dönüm arsa satılıktır. D. No. 738 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

ŞEHZADEBAŞINDA — İyi bir semte istikbal parlak olan 4 kat üzerine bahçeli bir konak satılıktır. D. No. 730 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

LÂLELİ — Tramvay caddesinde 6 kat üzerine, bütün konforu havi iyi randımanlı bahçeli kâğır bir apartman satılıktır. D. No. 640 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

BEBEKE — Çok enteresan bir yazı arası satılmaktadır. Tamamı 13.526 M2 dir. D. No. 39 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

TOPHANENİN — Merkezî bir yerinde 5 kat üzerine iyi randımanlı kâğır bir apartman satılıktır. Do. No. 737 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

İSTANBUL — En mütene ve merkezî bir yerinde halen faaliyette olan hamamla 5 dükkân satılıktır. D. No. 732 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

OSMANBETİN — Kibar bir muhtinde tadilatla apartman yapılabilen, tramvay caddesine 2 dakika mesafede 4 kat üzerine kâğır bir ev satılıktır. D. No. 658 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

GALATANIN — İyi bir yerinde 4 katı altında 4 dükkânı bulunan iyi randımanlı kâğır bir hân satılıktır. D. No. 662 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

VANİKÖYDE — İskeleyle iki dakika, bir katlı 6 odalı içi parke, yağlı boyalı bahçeli rihattı olan ahsap bir yalı satılıktır. D. No. 538 Galatasaray Köşe apartman Emlâkış. Tel: 49010. — 2

KIRTASIYE PARFÜMERİ — Pul, bütün satan işlek bir dükkân hastalık münasebetiyle devredilecektir. Her gün S. 13 den 14 e kadar Divanyolu No. 188 e müracaat. — 4

BİR BAY — Tercihan İstanbul tarafında bir aile nezdinde mobilyalı veya mobilyasız banyo ve teshinatı dahil bir oda aramaktadır. Acele Akşam'da M. Hatip rûmûzuna mektupla müracaatları. — 1

ÜCRETSİZ GÜZEL BİR ODA — Beyazıt civarında iyi bir aile nezdinde güzel bir oda, akşamları biraz İngilizce mükâleme ile meşgul olunmak maksadıyla Kollej mazunu veya iyi İngilizce bilen bir kimseye ücretsiz olarak verilecektir. Arzu edenlerin (Akşam) da (A.B.C.D) rûmûzuna mektupla isim ve adreslerini bildir-meleri. — 2

FABRİKA VE MATBAAYA ELVERİŞLİ BİR BİNA SATILIKTIR — Çağaloğlunda fabrika ve matbaa ittiha-zına elverişli betonarme yeni bir bina satılıktır. Akşam idaresine müracaat. Telefon: 20681. — 10

SATILIK APARTIMAN — İki kat üzerine köşe başı bahçe ve kuyuyu olup tramvaya 150 metre mesafeli 8.500 liraya satılık: Kurtuluş Hacı Ahmet mahallesi Er Meydanı No. 37. — 4

ARANIYOR — İstanbulun her semtinde muhtelif flatlerde Ankaradaki müşterileri için acele satılık apartman, dükkân, ardiye, ev, köşk, yalı, villâ aramıyor. İstiklâl caddesi No. 98, birinci kat Ankara Emlâk şimsarı Beyoğlu şubesi. Müracaat: Telefon: 41571. — 3

ARANIYOR — İstanbulun her semtinde her bedelde ve her ebadda Ankaradaki müşterileri için acele satılık arsa, bağ, bahçe, sayfiyelik aramıyor. İstiklâl caddesi No. 98, birinci kat Ankara Emlâk şimsarı Beyoğlu şubesi. Müracaat: Telefon: 41571. — 3

PANSİYON ARIYIYOR — Ankarada oturan bir aile kışın İstanbulda bir kaç hafta kalmak üzere merkez yerde rahat bir pansiyon arıyor. Kalo-rifer ve yüksek kat için asansör şarttır. Büyücek bir oda kâfidir. Banyo-dan ve mahdut olarak mutfaktan veya ofisten istifade edilecektir. Akşam-da Küçük İlan memuru vasıtasile (Ankara) rûmûzuna izahatlı ve adresli mektupla müracaat.

ARANIYOR — Nisantaş, Şişli Taksim civarında temiz yapı ufak bir apartmanı vasıtasile satmak isteyenler Pangaltı Arpasuyu 4/4 kat 1 Mu-vaffak Egeliye mektupla müracaat.

KELEPİR SATILIK ARAZİ — Şişli Bulgar hastanesi karşısında 77 bin metre arazi, metresi 60 kuruştan satılıktır. Müracaat: Galata Havyar han 77/1 No. da A. Yetiğe. — 2

5 — MÜTEFERİK

REZİKOSUZ KÂRLI İŞLER — Her nevi yağlar temizlenir, berraklaştırılır ve acılığı alınır ve pislik mahsulünden (Patinden) fennî sabun imali için ortak aramıyor. İskenderun Şark Yağ-ları sabun fabrikası ustabaşısı Kadri.

ORTAK ARIYIYOR — İnşaat ve sanayi işlerinde meşgul olan ve piyasada işler vaziyette maddenî eşya ve saire imal eden bir dükkân olan bir genç 3 - 5 bin lira ile ortak arıyor. Akşam'da H.M.S. yazılması. — 1

SERMAYE — Eşası devamlı iş için dört bin lira koyabilirim. Sermaye ile faal bir ortak işini devretmek istiyenlerin izahatlı mektupla Akşam'da «Ciddi» rûmûzuna müracaatları.

BİR İNGİLİZ BAYI — Ehven ücretle mükemmel İngiliz lisan dersleri verecektir. Çok kolay ve seri metod «Englishman» rûmûzuna gazeteye müracaat edilmeli. — 1

MEKTUPLARINIZI ALDIRINIZ — Gazetemiz idarehanesini adres olarak göstermiş olan karileri-mizden

FR — M.N.E. — K.K. A.H. — S.E.G. — M.K. — Y.S. — Mü-terehm — D.R. — K.O. — Kotra Ş. MP — İngilizce öğretmen — ÖG — Uygun — A.B. — C.D. — AA — V.C. — M.S

namlarına gelen mektupları idarehanemizden aldurmaları rica olunur.

T. İŞ BANKASI

Küçük tasarruf hesapları 1942 ikramiye plânı

KEŞİDELER: 2 Şubat, 4 Mayıs, 3 Ağustos

2 İkinciteşrin tarihlerinde yapılır.

1942 İKRAMİYELERİ			
Adet	2000	Liralık	= 2000.— Lira
1	1000		= 3000.— »
2	750		= 1500.— »
3	500		= 1500.— »
10	250		= 2500.— »
40	100		= 4000.— »
50	50		= 2500.— »
200	25		= 5000.— »
200	10		= 2000.— »

İstanbul Belediyesi ilânları

Keş. Bed. İlk tem.

3810,00	285,75	Karaağaç müessesatı et nakliye servisine ait üç adet deniz motorünün kalafat ve boyanması. ve yalpalık ve saire ilâvesi.
1194,80	89,61	Karaağaç müessesatı et nakliye servisine ait 1 ve 2 numaralı deniz motorüne yapılacak ilâveler.
1627,20	122,04	Sirkecide Emniyet müdürlüğünün işgali altında bulunan binanın tamiri.
1924,77	144,36	Cerrahpaşa hastanesinin esas caddesi üzerindeki duvarının tamir ve noksan kısmının ikmalı.
2284,63	171,34	Beyoğlu kaymakamlığı ve belediye şubesi müdürlüğü binasının tamiri.

Keşif bedelleri ile ilk teminat miktarları yukarıda yazılı işler ayrı ayrı açık eksiltmeye konulmuştur. Keşif ve şartnameleri zabıt ve muamelât müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 13/2/42 cuma günü saat 14 de Daimî Encümeninde yapılacaktır. Taliplerin ilk teminat maktubuz veya mektup-ları ve 2 nci kalemdeki deniz motorlerinin tamir ve ilâvesi işleri için ihale tarihinden sekiz gün evvel belediye fen işleri müdürlüğüne müracaatla bu gibi işlere istigal ettiklerine dair alacakları vesika, Beyoğlu kaymakamlığı binasının tamiri ile Cerrahpaşa hastanesi duvarının tamiri işleri için ihale tarihinden sekiz gün evvel Belediye fen işleri müdürlüğünemüracaatla alacakları fennî ehliyet ve Sirkecide Emniyet müdürlüğü binasının tamiri için ihale tarihinden üç gün evvel Vilâyet Nafia müdürlüğüne müracaatla alacakları fennî ehliyet ve bütün işler için 941 yıla ait Ticaret odası vesikaları ile ihale günü muayyen saatte Daimî Encümeninde bulunma-ları. (881)

Inhisarlar U. Müdürlüğünden:

- İdaremiş ihtiyacı için 200 metre banda bezi pazarlıkla satın alınacaktır.
- Pazarlık 13/2/42 Cuma

Türk Analarından Ricam:

Yavrularınız için sütünüzdən sonra en mühim muavin gıdayı teşkil eden ve 1915 senesindenberi her şeye rağmen tevakküfsuz mesaisi- le sizlere hizmeti bir yatan borcu sayan ÇAPAMARKA her zaman olduğu gibi bugün de vazifelerinizde yardımcı hizmetten asla geri durmayacaktır.

Binaenaleyh sizlerden hassaten ricamı

Fazla ihtiyatı tedbirden doğacak hareketinizle kendiniz gibi hakikî vazifedar anaları da müşkül vaziyete sokmaktan tevakkî etmenizdir.

ÇAPAMARKA müstahzaratını lütfen ihtiyacınız kadar alınız. Bu münasebetle memleketin her tarafına şamil satış fiatlarımız aşağıda gösterilmiştir:

		Müşesse kopları satış fiatı	İstanbul'da pe- kenne satış fiatı	Taşrada perak- de satış fiatı
PİRİNC UNU	250 gramlık kutularda	19	22.5	25
MERCİMEK UNU	" " "	19	22.5	25
BEZELYE UNU	" " "	19	22.5	25
IRMIK UNU	" " "	19	22.5	25
PATATES UNU	" " "	26	30	32.5
KORNFLOR (Mısır Nişastası)	" " "	26	30	32.5
PİRİNC Nişastası	" " "	26	30	32.5
YULAF UNU	" " "	30	32.5	35
BUĞDAY Nişastası	500 gramlık t rbalarda	45	50	55
PİRİNC UNU	" " "	35	40	45
Tane Yulaf	500 gramlık tenek kutularda	85	100	110

Ezmesi
Taşra için İstanbul'daki anbarlara, İstanbul için piyasadaki mağaza- lara Nakil, Sandık ve Çenber masrafları müessesenin yukarıdaki satış fiatına dahildir.

Beşiktaş — ÇAPAMARKA

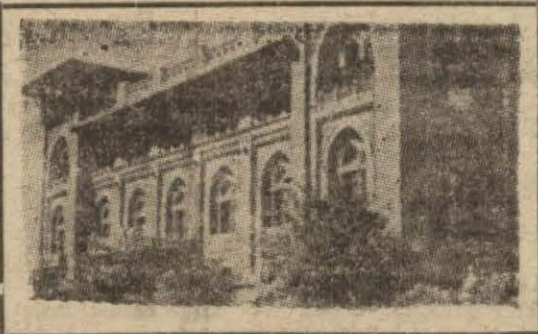
M. NURİ ÇAPA

Türkiye Cumhuriyeti ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888 — Sermayesi: 100,000,000 Türk Lirası Şube ve aıans adedi: 265

Zirai ve ticari her nevi banka muameleleri

Para biriktirenlere 28,800 lira ikramiye veriyor.

Ziraat Bankasında kumbaralı ve itibarsız tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır.

	4 adet 1.000 liralık 4.000 lira	100 adet 50 liralık 5.000 lira
4 " 500 " 2.000 "	120 " 40 " 4.800 "	
4 " 250 " 1.000 "	160 " 20 " 3.200 "	
40 " 100 " 4.000 "		

DIKKAT: Hesaplarındaki paraları bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmeyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlası verilecektir.
Kuralar senede 4 defa 11 eylül, 11 birincikanun, 11 mart ve 11 haziran tarihlerinde çekilecektir.

Üniversite Rektörlüğünden:

Tip fakültesinde hayati kimya, birinci Şiiruji, ikinci Şiiruji, birinci iç hastalıkları, ikinci iç hastalıkları, göz, kadın hastalıkları, deri ve frengi, Genel Fizyoloji, Anatomi, Histoloji, Hijyen, Fen Fakültesinde Galenik sinai kimya, Hukuk fakültesinde Medeni Hukuk, Hukuk mahkemeleri usulü, Amme Hukuku, Hususi Hukuk, İktisat fakültesinde İşletme İktisadi, Sosyoloji ve sosyal siyaset, İktisat ve İktisat Teorisi, Edebiyat fakültesinde Sosyoloji, Anglistik, Pedagoji, Türkiye Tarihi doçentlikleri açıktır. Namzetlerin 30/III/1942 pazartesi günü saat 9 da yabancı dil imtihanları yapılacak ve 13/Nisan/1942 pazartesi günü esas imtihanlarına başlanacaktır. Namzetlikleri kabul edilenlerin yazılı tezleri 10/IV/1942 tarihinden evvel Jüri Hey'etine verilmeli olacaktır. İstekillerin sıhhat raporu, beş fotoğraf, nüfus tezkeresi su- reti ve ilmi hüviyetini gösteren fişleri ile fişler tedris işleri kaleminden istenecektir. 28 Mart 1942 akşamına kadar Rektörlüğe basyurmaları. «927»

M. M. V. Hava Müsteşarlığından

Hava müsteşarlığının lüzum göstereceği yerlerde istihdam edilmek üzere İngilizce lisanına hakkile vakıf «16» on altı İngilizce tercümanı alınacaktır.

Bu tercümanlardan her birine verilecek aylık ücret miktarı imtihanla gösterecekleri bu lisanla olan vakıf ve bilgilerine göre 150 liradan 210 liraya kadardır.

İmtihan yeri Ankara'da Hava Müsteşarlığındadır. Ve imtihan 10/Şubat/942 salı günü saat 10'da olacaktır.

Taliplerin bu tarihte ve saatte yedilerinde mevcut ve ibrazı lüzum gelen vesikaları ile birlikte şahsan Ankara'da Milli Müdafaa Vekâletinde Hava Müsteşarlığı üçüncü şubeye müracaatları. «603» «775»

GRİPİN

Baş, diş, nezle, grip, romatizma

Nevralji, Kırıklık ve Bütün ağrılarınızı derhal keser

İcabında günde 3 kaşe alınabilir. Her yerde Pullu kutuları ısrarla isteyiniz.

DOĞAN

SİGORTA ANONİM ŞİRKETİ

Çalışmalarına

başladı.

Sermayesi: 500.000 Lira

Istanbul - Bahçekapı, Taşhan
Üçüncü Kat.

Kısa Telgraf adresi: DOĞANTAŞ - İSTANBUL

Emlâk Alıcı ve Satıcılarına Müjde!

Ankarada doğruluğu sayesinde kazandığı şöhrete müsteniden Beyoğlundaki açtığı şubesinde gerek Ankarada ve gerekse İstanbul her semtinde emlak almak ve satmak isteyenlere dürüst şekilde ve son süratle hizmet etmeği vazife bilir ve sayın müşterilerinin teşriflerini rica eder.

NEŞ'ET ŞEREN ve Şki. (Ankara emlak simsarı)

Merkezi: Ankara Anafartalar caddesi Zafer sokak No. 5/7

Telefon: 2406, ŞUBE: Beyoğlu İstiklal caddesi No. 98, Kat: 1,

Tel: 41571.

"DOĞAN,"

Sigorta Anonim Şirketi

İdare Meclisinden:

Şirketimizin 500.000.— (beş yüz bin lira) esas sermayesinden henüz tahsil edilmemiş bulunan bakiye % 40 miktarının tamamen tahsili İdare Meclisimizce kararlaştırılmış olduğu, Şirket esas mukave- lenamesinin 17 inci maddesine tevfikân ilân olunur.

Şirketimiz hissedarlarının, iştirak taahhütnamelerine göre sa- hip oldukları hisselerinin % 40 miktarındaki bedellerini 14 Mart tarihli Cumartesi günü, İstanbulda, Bahçekapıda kâin Şirkete tediy- etmeleri rica ve, Şirket esas mukavelesinin 18 inci maddesi mucibince, tayin edilen işbu tarihten sonra yapılacak tediyeler için bir güne ihtara lüzum kalmaksızın lüzumlî'fa olduğu günden itibaren Şirket lehine olarak % 7 faiz yürütüleceği ilân olunur.

PUDRALAR MODASINDA

Yeni ve fevkalâde bir
TEBEDDÜL

Mübalâğalı gayri tabii
"Makyaj," kalmadı

Cilde sürülecek gayri mer'i
yeni bir pudra, tabii bir,
güzellik verir.

Parisin şık kadınları, yeni bir moda icat etmişlerdir. Bütün gün sabit duran ve hiç parlaklık izi bırakmayan, bir gül teni veren yeni bir pudra bulmuşlardır.

Bunun sırrı: İpekli elekten üç defa geçirilmiş en saf ve en ince pudrayı iki defa krema köpüğü ile karıştırılması usulü ile izah edilebilir. Fransız kimyagerlerinin se- nelerce araştırmaları neticesinde elde edilen bu usul, Tokalon mües- sesesinin inhisarı altındadır. Bu ye- ni Tokalon pudrası, artık parlak burunlara ve yağlı ciltlere, ebedi- yen son vermiştir. Cildinize, sekiz saat zarfında "Mat," duran nefis ve güzel bir renk verir. Rüzgârda ve yağmurda ve hattâ terlemeye cildinizi parlak göstermez. "Finl Mat," Tokalon pudrasını kullanırsa- nız simanıza bir gül yaprağının taze- liğini ve güzelliğini bahşeder, sevim- liliğinizi ve cazibenizi bir kat daha arttırır. On muhtelif ve yeni ca- zip renkte olan Tokalon pudrasından birini intihap ediniz.

DERMOJEN

YANIK, ÇATLAK, EKZEMA ve
CİLD YARALARINA fevkalâde
iyi gelir Derinin tazelenmesine
ve yenilenmesine hizmet eder.
Her Eczanede bulunur.

Doktor Fethi Erden

LABORATUVARI

[Cerrahpaşa hatanesi bakteriyolo-
ğu] Kan, idrar, balgam, me-
vaddı gaita tahlilleri ve (idrar
vasıtasile gebeliğin ilk günlerin-
de katı teşhisi) yapılır. Beyoğlu,
Taksime giderken Meşelik sokağı
Ferah apartıman. Tel: 40534.

Lokman Hekim

(Dr. HAFİZ CEMAL)

Dahiliye mütehassısı

Divanyolu 104

Muayene saatleri Pazar hariç
her gü. 2.5 — 5 Tel: 22398

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğünden

Yatılı ve parasız olan Zonguldakta açılmış bulunan Maden Tek-
nisyen Mektebinin Mart 1942 de başlayacak devresi için seçme sına-
vile talebe alınacaktır.

Bu teknik mektebin bir nazarı diğeri ameli olmak üzere iki sö-
mestre ayrılmış dört senelik tahsili vardır.

Maarif Vekâletince tasvib ve kabul edildiği üzere bu mektebe en
az orta okul tahsilini bitirmiş olanlar alındığına ve mektebin tahsil
müddeti dört yıl olduğuna göre mezunları 3656 sayılı kanunun 3 üncü
maddesinin D. fıkrası hükmünden istifade edecek derecede tahsil gör-
müş sayılacaklar ve lise mezunlarından bir sene fazla okuyanların hak-
larına sahip olacaklardır.

Aşağıdaki şartları haiz olan istekillerin nihayet 23/2/1942 akşamı-
na kadar Zonguldaktaki sözü edilen mektep müdürlüğüne vesikalarile
bizzat müracaatları lüzumî ilân olunur.

1 — Türkiye Cumhuriyeti tebaasından ve Türk ırkından olmak,

2 — Doğruluk kâğıdı göstermek «1940 - 1941 ders yılı mezunların-
dan bu belge aranmaz»

3 — Bulaşıcı hastalıklarla malûl olmamak, bünyesi maden ocak-
larında ameli çalışmaya müsait bulunmak «Sağlık muayenesi Zongul-
dakta yapılacaktır».

4 — En az liseye girme hakkını veren orta mektep yahut orta de-
recede sanat mektebi diploma veya vesikasını göstermek,

5 — En az 16 en çok 25 yaşını bitirmiş bulunmak.

6 — Dört adet vesika fotoğrafı vermek

Bu şartları haiz olan istekiller 25 şubat 1942 de hesap, hendese, ce-
bir ve Türkçeden yazılı imtihana tabi tutulacaklar ve muvaffak olan-
lar mektebe kayıt ve kabul edileceklerdir. (542) (740)

ÇİNGENE AŞKI